

Tribuna școlii

Revistă editată de
Ministerul Educației și Învățământului
și Uniunea Sindicatelor
din Învățământ, Știință, Cultură,
Poligrafie, Presă și Edituri

ANUL XVII (XXXVIII) Nr. 299 (1 385)

Sîmbătă, 16 mai 1987

8 pagini — 2,50 lei

SUB DRAPPELUL GLORIOS AL PARTIDULUI

Făurirea Partidului Comunist Român, la 8 mai 1921, a însemnat momentul istoric ce avea să deschidă României — așezată pe temelii nouă a Marii Uniri de la 1 decembrie 1918 — orizonturi cu totul deosebite. Se inaugura, odată cu apariția pe scena politică românească a unei puternice forțe, un nou mod de a gândi acțiunea de progres, pornind de la necesitatea construirii unei societăți a deplinei egalități, fără exploatarea omului de către om, societate în care poporul să fie el însuși stăpîn și făurar. Viziunea progresistă asupra dezvoltării țării punea în drepturi ideea filon a întregii mișcări muncitorești, încă din secolul trecut, privind schimbarea structurilor economice și sociale, declanșarea unor puternice transformări revoluționare în întregul mod de viață românesc; seva sănătoasă venea din marea tradiție istorică de adevăr și dreptate, din selea do a fi noi înșine, liberi și independenți, așa cum ne-a consacrat viața și cum ne legitimează documentele din patrimoniul adevărului. Pe solul fertil, ud de singele și sudoarea înaintașilor, din universul încărcat de noile speranțe făurite odată cu dobîndirea dreptului venit din veacuri de a fi un stat național unitar, de dorința de a trăi într-o lume mai bună și mai dreaptă, au prins rădăcini și au rodit ideile forță ale Partidului Comunist Român. Erau ideile forță care făceau din socialism singura alternativă la o societate bazată pe exploatare și impilare, o societate marcată de tarele specifice regimului burghezo-moșieresc; programele partidului comunist, acțiunea comunistilor, au relevat în primul rînd necesitatea priorității intereselor fundamentale ale maselor largi populare, apărarea demnității naționale, a independenței și suveranității patriei. Partidul Comunist Român, deși aruncat în ilegalitate la puțin timp după făurirea sa, nu a încetat nici o clipă să urmeze programul său de revoluționare socială și economică a societății, de imprimare a unei noi gândiri în abordarea problematice complexe a dezvoltării țării. Comunistii, în ciuda condițiilor din ilegalitate, din adîncul închisorilor au găsit puterea de a inițiere fundamentală voința politică și socială; viața și lupta comunistilor au substanțializat istoria națională, i-au dat un nou sens, al luptei pentru supremul fel al intronării domniei poporului de către popor, — așa cum gândise Nicolae Bălcescu — pentru o dreaptă așezare pentru societatea românească.

Marile idei de dreptate, inflăcăra dragoste de pămîntul străbun, eroismul și dăruirea pentru idealurile înalte ce veneau din izvorul de cristal al dăinuirii noastre prin trăirea unui Mircea cel Mare, Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, sau Tudor din Vladimiri și Nicolae Bălcescu, din vitejia eroilor de la Grivita și Plevna, de la Mărăștii, Mărășești și Oituz aveau să fie inobilate prin marele sacrificiu al comunistilor în perioada interbelică. Din rîndurile partidului s-au ridicat militanți proeminenți, legați trup și suflet de popor, plămădiți din aluatul sănătos al neamului, care s-au identificat total cu năzuințele maselor, cu interesele supreme ale patriei. În rîndul acestora și-a inseris cu litere de aur numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, puternica sa personalitate de revoluționar îmbinînd strălucit cele mai înalte virtuți ale poporului român. Perioada interbelică, cu marile momente ale istoriei sale antifasciste, antirăzboinice, ale ridicării la luptă a clasei muncitoare, a întregului popor, pentru drepturi și libertăți democratice, împotriva exploatării, a avut în comunisti pe cei mai aprigi combatanți, iar în partidul comunist — strategul de frunte al orientării maselor pentru făurirea unei unități de monolit, a unui front al acțiunii energice pentru stăvilirea pericolului ce-l reprezenta ciuma brună, pentru independența și suveranitatea țării.

Rememorăm cu cea mai alacă emoție și cu cel mai profund respect marile acțiuni de la 1 mai 1939, în fruntea cărora s-au aflat tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, acțiuni care au marcat cea mai puternică manifestare a spiritului de luptă unită antifascist, antirevizionist și antirăzboinic al poporului român, selea sa de libertate, de independență. Pe firul istoriei, ce a consemnat marele act de la 23 August 1944, ca deschizător al Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, rememorăm cu aceeași emoție momentele de luptă dirză, neînfricată ale partidului nostru comunist, pentru unica tuturor forțelor patriotice în vederea marilor transformări revoluționare ce aveau să ducă la instaurarea unei noi societăți, a deplinei libertăți, o societate fără exploatare, o societate a marilor realizări și împliniri. Din ansamblul celor patru decenii care s-au scurs de la actul de istorie din vara fierbinte a anului 1944, detașăm, cu profundă recunoștință și mare mîndrie patriotică, ultimii 22 de ani — anii mărăștii citorii a României moderne — epocă ce păstrează ca semn heraldic numele marelui și iubitului nostru conducător Nicolae Ceaușescu.

Gîndirea și acțiunea novaltoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu au deschis cîmp larg de manifestare a spiritului creator al poporului; țara a devenit sanctiul marilor transformări. Anii Epocii Nicolae Ceaușescu au însemnat anii de îmbogățire a patrimoniului național cu valori materiale și spirituale ce vor rămîne pentru totdeauna în istorie ca însemnul timpului cel mai dens și mai bogat în realizări din viața națiunii române. România și-a sporit de 115 ori volumul producției industriale, de peste 5 ori volumul producției agricole și de peste 30 ori veniul național față de 1945. O adevărată perioadă de renaștere națională, datorată unei strategii clare care a dat primat perfecționării relațiilor de producție și sociale, constituirii unui sistem complex și rafinat de autoconducere și autogestione muncitorească, întemeiat pe democrația muncitorească revoluționară. În acolada marilor împliniri, un loc de frunte ocupă dezvoltarea fără precedent a științei și învățămîntului. Seitoare prioritare, de importanță excepțională pentru propășirea României, într-un context internațional dominat de progresul rapid al tehnicii, știința și învățămîntul beneficiază de o grije deosebită. Este important de subliniat că pe baza hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, cercetării științifice, introducerii rapide în producție a noilor euceriri ale științei și tehnicii, integrării învățămîntului cu cercetarea și producția, le-au fost dedicate programe speciale, documente programatice de vitală importanță. Cercetarea științifică și învățămîntul, prin grija tovarășului academician doctor Inginer Elena Ceaușescu, inscrie în cronică realizării obiectivelor noii revoluții tehnico-științifice, a dezvoltării economico-sociale a țării rezultate care dau dimensiunea potențialului de inteligență, hărnicie și talent al oamenilor de știință, al creatorilor, al cadrelor didactice din învățămîntul românesc.

Avem un partid puternic, un partid de masă, de la care pornesc, ca dintr-un centru vital, ideile-program ale dezvoltării, care fertilizează gîndirea creatoare, propulsează viața nouă în toate arterele societății. Pentru comunistii care își desfășoară activitatea în instituțiile de învățămînt, la catedră sau în munca de creație, datorită de onoare față de partid, față de țară este aceea de a face ca prin pregătirea superioară a schimbului de miine să contribuie la realizarea marilor obiective de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare a României spre comunism. Omul nou, noul revoluționar, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să aibă o formație completă, să fie un specialist cu temeinice cunoștințe, în stare să se adapteze imediat și eficient la exigențele evoluției contemporane, să-și extindă orizontul cunoașterii, să fie un patriot inflăcărat care să-și păstreze dragostea de țară, prin rodnicia muncii, dragostea de adevăr, dragostea de pace, demnitatea de a fi plămăditorul unei societăți noi, libere și independente — așa cum ne cer partidul, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Sint, pentru toți comunistii de la catedră, obiective majore pentru responsabilitatea care sînt investite ca educatori al generațiilor de azi, de miine și de peste veac, ce au menirea istorică să înalțe cu palmele și mintea lor comunismul pe pămîntul scump al țării.

PETRU IGNAT

1877 — 1987: 110 ANI DE LA PROCLAMAREA INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI

Marcată cu peceți de aur pe istoria patriei prin însemnătaea unor date și fapte ce au determinat destinul țării și al poporului nostru — proclamarea, la 9 mai 1877, a independenței absolute a României, făurirea, la 8 mai 1921, a Partidului Comunist Român, victoria finală de la 9 mai 1945 asupra hitlerismului — luna mai reprezentă, prin importanța crucială a acestor date, moment de referință în milenara luptă pentru libertate, independență și unitate a poporului român.

ETAPA SINTEZELOR

A devenit o tradiție în practica școlii noastre prevederea la sfîrșit de ficcare an școlar a unei perioade rezervate sintezelor finale, sistematizării și consolidării materiei parcurse anterior.

După o etapă relativ îndelungată de studiu fragmentar, bazat pe analiza atentă a fenomenelor și faptelor, proceselor și acțiunilor ce dau conținut diferitelor discipline, trecerea la o nouă etapă, superioară, a învățării și dezvoltării sub multiple laturi a personalității elevilor se impune cu necesitate. Din acest punct de vedere, efortul de sinteză, de integrare a materiei în structuri conceptuale noi și mai complexe, ridicarea la noi generalizări de mai largă cuprindere și mai mare profunzime, pot fi considerate ca un punct culminant în studierea materiei, cu triple și importante semnificații instructiv-educative.

În planul cunoașterii, al instruirii, sintezele finale sînt autentice lecții de pătrundere mai adîncă în sfera marilor idei și teze, teorii și probleme fundamentale, ipoteze și anticipații, tendințe și direcții noi, de relevare a esenței marilor creații din domeniile științei și tehnologiei, literaturii și artei, ce fac obiect de studiu în școala noastră de toate gradele.

Axate pe aspectele majore și generale, proprii diferitelor discipline sau grupe de discipline, lecțiile de sinteză finală devin un excepțional prilej de abordare intră și interdisciplinară, în contextul cărora fenomene și procese ale naturii, societății și gîndirii umane sînt surprinse în noi relații dialectice, se fac mai bine înțelese, se impun cu mai multă claritate în mintea elevilor, sînt, de data aceasta, altfel raportate la activitatea practică și experiența lor de viață. Numeroase informații, oarecum dispersate în procesul didactic, ce riscă să se imprime ca un simplu mozaic în memoria elevilor, sînt acum integrate în sisteme complexe de cunoștințe ce se întregesc reciproc, capătă altă valoare aplicativă, devenind temel al unor autentice problematizări, ori prilej de combatere a unor concepții neștiințifice, de întărire a concepției științifice, materialist-dialectice despre lume și viață. Prin specificul lor, sin-

tezele finale oferă astfel elevilor o nouă viziune asupra cunoștințelor acumulate în etapele anterioare, prite în lumina unor noi situații de învățare, nemaiîntîlnite pînă acum, a unor noi structuri, impuse de orientarea generală urmărită.

Dar sintezele finale se impun și prin valoarea lor formativă și educativă cu totul aparte. Prin natura obiectivelor urmărite și a conținuturilor reactivate, lecțiile de sinteză supun elevii unui exercițiu mental elevat, de explorare a esențialului, de descoperire și creație, de înaltă abstractizare, impus de elaborarea prin eforturi personale a unor noi generalizări a unor idei și concepte fundamentale, deduse prin investigații efectuate în sfera informațiilor existente deja în mintea lor, din lecțiile și experiențele anterior trăite, de-a lungul anului de învățămînt. Efortul de sinteză presupune reactua-lizare dar și structurări noi, de ordin superior, imaginare de probleme pe baza datelor reamintite, deducere de ipoteze, obținere, pe cale deductivă, a unor noi generalizări, derivare a unor clasificări, realizare de combinații și soluționări, dezvoltare de idei, evaluare critică, problematizare, producere de lucrări cu caracter creativ etc.

Ceea ce solicită, evident, capacități și tipuri superioare de învățare. Or, este de presupus că în măsura în care sinteza solicită asemenea procese și capacități, ea poate să contribuie în mod apreciabil la influențarea și dezvoltarea acestora, la potențarea spiritului de creativitate a elevilor.

Prin sinteze, cunoștințele acumulate în timp sînt aduse la noi înălțimi de gîndire, dar și de interpretare, de evaluare, de implicare afectivă. Cum s-ar spune, lecțiile de sinteză constituie un tot atît de bun prilej de angajare a elevilor într-un efort de interpretare personală, de formulare a unor judecăți de valoare cu mai multă maturitate de gîndire și interpretare a diverselor fenomene, evenimente, fapte și acțiuni din perspectiva unor criterii etice, civice, politice, estetice

Conf. univ. dr. IOAN CERGHIT

(Continuare în pag. a 6-a)

De la Ministerul Educației și Învățămîntului

GRAFICUL ÎNSCRIERII ÎN CLASA A IX-A ȘI ADMITEREA

ÎN CLASA A XI-A

Organizarea și desfășurarea înscrierii în clasa a IX-a (treapta I) de liceu (învățămînt de zi și seral).

— Afișarea numărului de locuri la unitățile de învățămînt, pe profiluri;

21—27 iunie — depunerea, de către elevi, a fișelor tip de înscriere la secretariatele unităților de învățămînt și, după caz, efectuarea controlului medical. La profilurile la care se susțin probe de aptitudini, fișele de înscriere se depun pînă la 22 iunie, inclusiv;

23—28 iunie — susținerea probelor de aptitudini la profilurile marină, pedagogic, muzică, arte plastice și decorative, coregrafie; afișarea rezultatelor;

28—30 iunie — reorientarea elevilor și stabilirea unităților de învățămînt și a profilurilor la care se organizează probe de verificare a cunoștințelor. Elevii care au fost respinși la probele susținute la profilurile marină, pedagogic, de artă sau la liceele militare pot depune fișele de înscriere la orice altă unitate de învățămînt;

2—4 iulie — susținerea probelor de verificare a cunoștințelor, după cum urmează:

2 iulie — proba de limba și literatura română;

3 iulie — proba de limba și literatura maternă;

4 iulie — proba de matematică;

8 iulie — afișarea rezultatelor;

9—16 iulie — redistribuirea elevilor care nu au fost declarați înscriși în urma susținerii probelor de verificare a cunoștințelor.

NOTĂ: Elevii din clasa a VIII-a, care au deficiențe ce îi fac inapți să se pre-

gătească în anumite profiluri, depun la inspectoratele școlare județene (al municipiului București), pînă la data de 31 mai, cereri însoțite de actele medicale eliberate de către comisiile județene (a municipiului București) de orientare școlară și profesională, pentru a fi înscriși la profilurile industriale sau industrial-agricol, din unități de învățămînt la care nu se organizează probe de verificare a cunoștințelor.

Organizarea și desfășurarea concursului de admitere în clasa a XI-a (treapta a II-a) de liceu (învățămînt de zi și seral*).

— Afișarea numărului de locuri la unitățile de învățămînt pe profiluri:

1—8 iulie — înscrierea candidaților pentru toate profilurile, cu excepția liceelor de artă la care înscrierea este pînă la 1 iulie;

2—7 iulie — susținerea probelor de aptitudini specifice la profilurile muzică, arte plastice și decorative și coregrafie, a probelor de aptitudini la profilurile construcții, marină, silvicultură și exploatarea forestieră; afișarea rezultatelor; susținerea examenelor de diferență de către candidații care optează pentru schimbarea profilului;

9—13 iulie — susținerea probelor de concurs pentru toate profilurile;

16 iulie — afișarea rezultatelor;

17—25 iulie — redistribuirea candidaților neadmiși din lipsă de locuri, la liceu sau școală profesională.

*) Probele de concurs se susțin la aceleași date și ore, atât pentru învățămîntul de zi, cit și pentru învățămîntul seral.

Învățămîntului de practică, pregătirea în meserie a elevilor, probleme de legislație școlară privind organizarea activității școlii și situația elevilor, încadrarea, folosirea și perfecționarea personalului școlii, precum și administrarea și gospodărirea acesteia; 4) Probleme de didactică școlară privind proiectarea activității didactice, desfășurarea acesteia pe bază de obiective pedagogice și evaluarea rezultatelor școlare.

În cadrul cursurilor de perfecționare au fost prezentate prelegeri și au avut loc dezbateri pe aceste teme. De asemenea, au fost organizate vizite în licee de profil din București, cu participarea la activități demonstrative (lecții, activități educative, instruirea practică a elevilor) și s-a realizat un larg schimb de experiență privind stilul și metodele de muncă în conducerea liceelor. Participanții la aceste cursuri s-au întilnit și cu cadre de conducere din întreprinderile pentru care liceele pregătesc forță de muncă.

VIOLETA APOSTOL

CURSURI DE VARĂ ORGANIZATE DE SOCIETĂȚILE ȘTIINȚIFICE

Societățile științifice ale cadrelor didactice organizează, în perioada vacanței de vară, cursuri și lectorate de informare, perfecționare și documentare științifică, precum și tabere de creație:

● pentru profesorii de matematică (20 iulie — 8 august), la Predeal;

● pentru profesorii de fizică și de chimie (20—30 iulie), la București;

● pentru profesorii de științe biologice, în luna august;

● pentru învățători și profesori de limba și literatura română (1—12 iulie), la Suceava;

● pentru educatoare, învățători și profesori din școlile cu limbile de predare ale naționalităților conlocuitoare (iulie), la Toplița;

● pentru profesorii de istorie (22—31 iulie), la Cluj-Napoca;

● pentru profesorii de muzică și desen (11 iulie — 4 august), la Năvodari și (6 — 30 august), la Sibiu și Sighișoara.

Solicitanții trebuie să prezinte, în scris, acordul inspectoratelor școlare județene și cererile de înscriere pînă la 15 iunie 1987, pe adresele societăților științifice ale cadrelor didactice din București (matematică: Str. Academiei nr. 14, sectorul I, cod. 70109; fizică și chimie: B-dul Schitu Măgurău nr. 1, sectorul 5, cod. 70626; biologie: Aleea Portocalilor nr. 1—3, sectorul 6, cod. 77206; limba și literatura română: B-dul Schitu Măgurău nr. 1, sectorul 5, cod. 70626; istorie: B-dul Republicii nr. 13, sectorul 3, cod. 70031; muzică și desen: Str. Știrbei Vodă nr. 33, sectorul 3, cod. 70738).

V. A.

Breviar

„Sarcinile ce reies din documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., din orientările și indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în privința creșterii producției agricole în cincinalul 1986—1990” — a fost tema unei manifestări politico-educative desfășurate în cele cinci școli de pe raza comunei Erbiceni, județul Iași. Au participat elevi, cadre didactice, părinți ai elevilor. (Prof. Ioan C. Alistar) ● Inspectoratul Școlar Județean Harghita, împreună cu Comisia Județeană pentru Activitatea Sindicalelor din Învățămînt, a organizat suita de manifestări „Școala harghiteană pe drumul calității și eficienței”, aflată la a III-a ediție. Între acestea, la loc de frunte s-a situat simpozionul județean „Educarea revoluționară a tineretului școlar prin intermediul lecțiilor de limba și literatura română”, găzduit de Liceul Industrial Nr. 1 din Gheorgheni. ● Între 15—30 aprilie a.c., la Cluj-Napoca a fost deschisă expoziția județeană de filatelie „Cravatele roșii cu tricolor”. O expoziție a tineretului, oglindind dragostea tinerilor expozanți față de patrie, față de partid și popor, față de visul ardent al omeniirii, pacea. ● A ieșit de sub tipar Nr. 5 al revistei „Alfa” editată de Casa Pionierilor și Șoimilor Patriei din Craiova. Este o publicație tinară ca și cei care semnează în ea! ● Cercul literar „Mu-

guri” al elevilor de la Școala din Ternuț, județul Mureș — cum ne scrie învățătoarea Maria-Dorina Pașca — „se face purtător al ideii de pace și de dragoste de patrie și de trecutului glorios al neamului”. Cercul a publicat, recent, primul număr al revistei „Unsprezece dimineți”, titlu inspirat de eroismul celor 11.000 de ostași români căzuți la Orba de Mureș din apropiere, în timpul războiului. ● Elevii și preșcolarii din Polovragi, județul Gorj, au prezentat în fața a 80 de directoare de grădinițe din județ un minispectacol cu fragmente din obiceiurile populare locale, „Nedeea și Sinzicenele”. (Educ. Victoria Vladu) ● În cadrul cercurilor pedagogice, la Grădinițele I.M.U.A.B. (sectorul 3) și F.L.P.B. (sectorul 2) din Capitală au avut loc interesante activități demonstrative, pe tema: dezvoltarea vocabularului la preșcolari. ● La Liceul de Matematică-Fizică „Emanoil Gojdu” din Oradea s-a desfășurat cea de a 18-a ediție a „Zilelor școlii”, dedicată aniversării Partidului Comunist Român și împlinirii a 110 ani de proclamarea independenței de stat a României. Programul cultural-artistic prezentat cu acest prilej s-a intitulat „E tinerețea noastră partidului datoare” și a fost precedat de două sesiuni de comunicări și referate (a elevilor și a cadrelor didactice), la ultima participind cu lucrări și cadre universitare din București și Cluj-Napoca. (Prof. Nicolae Moldovan).

D. CICHIRĂ

Noaptea albă a unui profesor

Profesorul ieșise prin parc să se plimbe, să ia puțin aer de primăvară. Deodată, cum trecea gînditor pe alee, dintr-un colț al parcului, auzi larmă, țipete de copii, urmate de plîns puternic. Profesorul grăbi pasul într-acolo. Și ce să vadă? În mijlocul unui grup de puști de prin clasele I — a II-a, un „găligan”, cam de 15 ani, împărțea pumni cu nemiluita, pe unii dintre copii chiar trîntindu-i la pămînt.

Apropiindu-se mai tare, profesorul rămase stupefiat. „Găliganul” care tăbărise cu atîta înverșunare pe tîncii din preajmă nu era altul decît elevul Popescu A., din clasa a VIII-a, o clasă la care era chiar el diriginte!

Văzîndu-și dirigințele la doi pași, elevul Popescu deveni livid și dădu să fugă; dar, auzindu-se somat, se opri.

— Ce s-a întîmplat Popescule? întrebă profesorul.

— Am ieșit să plimb cîinele, și el mi-au zis că nu e voie în parc cu cîinele și au început să ridă; și atunci...

— „Și atunci, tu ai început să te vitejești, bătînd niște copii mai mici! O să discutăm miine la școală!”

Evident, vor discuta la școală. Cazul va fi adus la cunoștință întregii clase, precum și familiei elevului. Iar ce va fi cu prima pedeapsă meritată? Profesorul nu își va ierta un lucru: ce puțin cunoaște elevii din clasa de care răspunde! Despre Popescu A., bunăoară, avea numai păreri favorabile. Era liniștit, disciplinat, silitor la învățatură. Și uite ce surpriză urîtă a putut să ofere! Da! Ii va scădea nota la purtare, va fi sancționat după faptă. Dar oare eu, ca pedagog, ca diriginte al său, nu am nici o vină? se întreba dascălul profund afectat de comportamentul elevului.

Cu gîndul la fapta elevului și la discuția din ziua următoare, profesorul n-a închis ochii toată noaptea.

R. DIMITRIE

DIALOG COLEGIAL

Preocupați de unitatea și ritmicitatea evaluării cunoștințelor elevilor, membrii comisiei metodice a învățătorilor de la Școala din Tașca, jud. Neamț — în numele căreia ne scrie colaboratoarea noastră, învățătoarea Paula Drăgan — au stabilit (împreună cu profesorii de specialitate) itemurile și punctajul corespunzător pentru ca lucrările de sondaj trimestriale să fie edificatoare privind nivelul de însușire a cunoștințelor de către elevii fiecărei clase primare. Rezultatele, sintetizate la nivelul școlii, sint raportate la obiectivele programei și la baremele minime de cunoștințe prevăzute pentru fiecare clasă și constituie, pentru colectivul didactic, puncte de plecare în organizarea activității viitoare, în scopul prevenirii însuccesului școlar.

Apreciem preocupările dumneavoastră, stimată tovarășă profesoră Elena Stan (comuna Suraia, județul Vrancea), privind posibilitățile pe care le oferă chimia, ca disciplină de învățămînt, în formarea concepției materialist-dialectice a elevilor. În loc de pleoară pe această temă, vă propunem să vă referiți în mod concret la o temă, de preferat recapitulativă, al cărei conținut se pretează la fixarea unui asemenea obiectiv, precum și la numeroasele corelații inter și intra-disciplinare, ce se pot face cu această ocazie, atît de necesare în formarea concepției științifice a elevilor.

Profesoara Victoria Sinescu de la Liceul Agroindustrial din Sintana, jud. Arad, ne face cunoscută o modalitate de a-i antrena pe elevi la o muncă de documentare proprie, pentru „descoperirea” noutăților științifice sau a detaliilor cu privire la aspecte din domeniul geografic. Această activitate a elevilor se concretizează în realizarea unui caiet care înglobează decupaje conținînd texte științifice, ilustrații, scheme, grafice. Prezentate tematic și cit mai atrăgător, asemenea informații oferă uneori date recente (în special cele referitoare la demografie și economie), completînd astfel manualul.

„În acest articol mi-am propus să prezint unele procedee și metode utilizate în rezolvarea problemelor la clasa I^a, ne spune învățătoarea Rada Girba de la Școala din Stăneuța, jud. Brăila, în scrisoarea trimisă pe adresa redacției. Ne-ar fi interesat mai mult dacă v-ați fi propus să ne împărtășiți experiența dumneavoastră cu privire la consolidarea deprinderilor elevilor de rezolvare a problemelor la această clasă, sau cum dezvoltăți creativitatea acestora prin rezolvarea de probleme.

Articole interesante pe această ultimă temă am primit de la învățătorii: Liana-Iulia Uretu (Școala Nr. 1 din Rucăr), Ion Uretu (Școala din Dimbovicioara, jud. Argeș) și Viorica Florca de la Școala

Nr. 3 din Roman. Sperăm ca, în limita spațiului și în perspectiva planului tematic al revistei, să le și publicăm.

Făcînd apel la cunoștințe din teoria mulțimilor, profesorul Gheorghe Giurgiu de la Școala Ocna Dejului, Dej, jud. Cluj, demonstrează, într-un amplu și interesant articol (ce nu poate fi reprodus datorită numeroaselor scheme, desene și semne matematice speciale), că în predarea-învățarea multora dintre cunoștințele de geometrie la clasa a VI-a se poate pleca de la noțiuni de teoria mulțimilor, că „folosirea acestora aduce un plus de claritate în gîndirea, dar și în limbajul matematic al elevilor”.

„Nu iaste alta și mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă, decît cetitul cărților”. Ca să-i convingă și pe micii școlari de cunoscutul și adîncul adevăr al constatării eruditului cronicar — cu care-și începe articolul — învățătoarea Elena Axinia de la Școala Nr. 4 din Roman, jud. Neamț, expune un bogat și instructiv program pe care-l desfășoară atît la clasă, dar și în cadrul bibliotecii școlare și al celei municipale, între care se află serbări școlare, dramatizări, concursuri și seri de basme.

C. GIRMACEA

Întîlniri ale absolvenților

Promoția 1952 și a absolvenților de la cursul scurt 1951 a Școlii Pedagogice de Învățători din Pitești organizează întîlnirea după 35 de ani în ziua de 3 iulie 1987, orele 10, la Școala Nr. 3 din Pitești. Relații se pot primi de la colega Vasile (Buță) Petria, str. Vasile Lupu, nr. 18, Pitești, județul Argeș, cod. 0300, telefon 976/3 27 77.

Absolvenții Școlii Normale din București, promoțiile 1921—1956, sint invitați să participe, duminică 5 iulie a.c., la sîrbătorirea zilei absolvenților, care va avea loc în fostul local al școlii. Anunțarea participării la: Anton Scornea, b-dul Păcii, nr. 154, bloc 36, ap. 65, București, telefon: 60 79 53, sau Petre Bacăru, str. Spiru Haret, nr. 2, București, telefon: 12 19 04.

Absolvențele Școlii Pedagogice de Fete din orașul Gura Humorului, județul Suceava, promoția 1956/57, sint rugate a participa, după 30 de ani de la absolvire, la prima întîlnire ce va avea loc sîmbătă, 20 iunie 1987, în localul fostei școli. Rugăm să luați urgent legătura cu Procs Veronica (Horodincă) sau Rusu Stela, de la Școala Ajutătoare din Gura Humorului, județul Suceava.

OLIMPIADELE BALCANICE ALE ELEVILOR

La Atena s-au încheiat recent lucrările celei de-a IV-a ediții a Balcaniadei de matematică a elevilor, la care au participat tineri din Bulgaria, Cipru, Grecia, Iugoslavia și România.

Echipa României — formată din elevii Andreiu Bogdan, din clasa a XII-a de la Liceul „George Bacovia” din Bacău, Nicolae Beli, din clasa a XII-a de la Liceul de Matematică-Fizică Nr. 1 din București, Dan Nicușor, din clasa a XI-a de la Liceul Industrial „Radu Negru” din Făgăraș, Andrei Moroianu, din clasa a X-a de la Liceul de Matematică-Fizică Nr. 1 din București, Ciprian Pop, din clasa a XII-a de la Liceul de Matematică-Fizică Nr. 1 din Timișoara, și Adrian Vasile, din clasa a XI-a de la Liceul de Matematică-Fizică Nr. 2 din Cluj-Napoca — s-a situat pe primul loc, obținînd punctajul maxim. Pe locurile următoare s-au situat echipele Bulgariei, Greciei, Iugoslaviei și Ciprului.

Toți componenții lotului român au obținut premiul I.

Luni, 11 mai a.c., la Liceul de Matematică-Fizică „Nicolae Bălcescu” din București, a avut loc festivitatea de deschidere a Olimpiadelor balcanice de fizică și chimie, care reunesc elevi din Bulgaria, Iugoslavia, Cipru și România. Cele două prestigioase competiții științifice internaționale se încheie astăzi, 16 mai, cînd cîștigătorii primelor trei locuri vor fi distinși cu premii.

În luna iulie, vor avea loc olimpiadele Internaționale de matematică, la Havana — Cuba, de fizică, la Jena — R.D. Germană și cea de chimie, la Budapesta — R.P. Ungară.

CURSURI CENTRALE DE PERFECTIONARE PENTRU DIRECTORII DE LICEE ȘI INSPECTORII ȘCOLARI

În perioada 4 aprilie — 16 mai a.c., Ministerul Educației și Învățămîntului a organizat, în Capitală, cursuri de perfecționare a pregătirii directorilor de licee, numiți pentru actuala legislatură, a inspectorilor școlari generali și a inspectorilor școlari generali adjuncți de la inspectoratele școlare județene.

Pe baza obiectivelor și sarcinilor stabilite școlii de conducerea partidului a fost realizată o tematică amplă, care a cuprins patru module: 1) Direcții principale de dezvoltare și perfecționare a învățămîntului în lumina Congresului științific și învățămîntului și a indicațiilor și orientărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sarcini ce revin școlii și organizațiilor U.T.C. din licee în ridicarea nivelului de pregătire și educare patriotică-revoluționară a elevilor; 2) Probleme de conducere a unităților școlare, planificarea și organizarea muncii în școală, îndrumarea și controlul procesului instructiv-educativ, creșterea eficienței acestuia, organizarea muncii educative în școală, a activității igienico-sanitare; 3) Legarea

PREGĂTIREA ELEVILOR PENTRU PRODUCȚIE

În spiritul cuceririlor noii revoluții tehnico-științifice

Acțiune complexă inițiată de conducerea partidului nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, modernizarea producției românești, care are ca spirit definitoriu desfășurarea și promovarea consecventă a noii revoluții tehnico-științifice, generează mutații profunde în toate unitățile productive, în scopul obținerii unor importante sporuri de producție și eficiență, pe seama ridicării necontenite a nivelului tehnic și calitativ al produselor, a diminuării considerabile a consumurilor materiale și energetice, a creșterii productivității muncii.

Informatică, automată, robotică, tehnici de vîrf, industrie modernă, iată expresii care se aud din ce în ce mai des. Sînt imperativi ale dezvoltării noastre economice contemporane și de perspectivă. Iar cei chemați să le aplice în practica de zi cu zi sînt generațiile de elevi, care pleacă în fiecare an de băncile școlii.

Întreprinderea „Turbomecanica” din București este una dintre cele mai puternice și mai moderne întreprinderi din țară, în care — dat fiind profilul său de întreprindere, construcție de motoare cu reacție — se aplică, prin excelență, tehnici industriale de vîrf. Această întreprindere își recrutează muncitorii de la Liceul Industrial „Tudor Vladimirescu” din Capitală, lioc pentru a cărui patroană manifestă o grijă exemplară. Deci, cum sînt pregătiți elevii acestui liceu la cotele înalte de dorite ale industriei moderne?

Înstruirea tehnologică și practica direct productivă sînt asigurate de un colectiv de 14 profesori și 10 maștrii, conduși de specialistul coordonator, inginer Toma Butaru, din ale căror preocupări desprindem răspunsuri edificatoare la întrebarea noastră.

Materiale compozite mai bune și mai ieftine decît titanul

Liceul pregătește muncitori calificați în două mari specialități: prelucrări prin șchiere și motoare cu ardere internă, cu specific de motoare de aviație și motoare cu reacție, în condițiile unei exigențe sever controlate. Pentru început, să ne referim la materia primă. Procedeele de îmbunătățire a calității materialelor metalice, a oțelurilor — în special, prin procedee de tratament termic — constituie una dintre preocupările inginerului metalurg Dorel Iordache, care predă elevilor studiul materialelor. Ceea ce învață elevii la această disciplină, încă din clasa a IX-a, sînt tocmai aceste procedee, cum ar fi, de exemplu: cromaluminizarea — o premieră a industriei naționale — tratament chimic cu difuziunea cromului și aluminiului în profunzimea metalului, pentru îmbunătățirea calității materialelor la suprafață și combaterea fluașului (curgerea la temperaturi înalte), ceva în cazul cimentărilor și niturării sau carbonării, dar de un nivel net superior.

Un alt proces tehnologic din sfera tehnologiilor de vîrf, cu care iau contact elevii încă din această primă clasă de liceu, cunoștințele lor urmînd să fie amplificate în următorii ani de studiu, este cel al ecrușării controlate — tratament aplicat în special asupra paletelor turbinelor motoarelor turboreactoare. Este vorba de îmbunătățirea proceselor fizico-mecanice prin deformare, un fel de ta-

sare care se execută asupra zonei superficiale printr-un bombardament cu bile de sticlă sau de metal, efectuat de o instalație specializată, cu comandă numerică și cu aparatură electronică de control.

Elevii fac cunoștință, de asemenea, cu alegerea materialelor compuse sau compozite dintre care cele mai cunoscute sînt cele din fibre de sticlă, iar — mai nou — din fibre de carbon. (Palele elicopterelor sînt executate din fibre de carbon în combinație cu fibre de sticlă, materiale stratificate, în anumite poziții, pentru a li se asigura o formă aerodinamică și rezistență la mari presiuni). Elevii sînt ajutați să înțeleagă avantajele înlocuirilor care au mare putere de pătrundere în aviație, față de materialele clasice: greutatea specifică mai redusă, performanțe fizico-mecanice egale cu ale metalelor și ale aliajelor metalice sau, de multe ori, superioare acestora, rezistența la vibrații și obosală. Totodată, în materialele compuse se pleacă de la calitățile pe care trebuie să le aibă un ansamblu, nefîndu-se seama de alte însușiri, inutile în cazul dat, ale metalelor înlocuite. Lupta se dă ca aceste materiale să fie cit mai rezistente, mai ușoare, mai ieftine și mai ușor de prelucrat. Titanul, spre exemplu, este un metal foarte ușor, dar foarte scump și se prelucurează foarte greu. Elevii mai aflu, de asemenea, despre tratamentele termice cu endogaz (cu hidrogen care difuzează în metal în stare atomică), tratament care se efectuează în instalații specializate, despre sudura cu flux de electroni în gaze ionizate electronice (raze X) efectuată în vid, sudură care prezintă marele avantaj că nu se schimbă structura chimică a cordonului de sudură și se efectuează fără aport de metal. Explicîndu-li-se procesele de sudură modernă, elevilor li se prezintă și brazarea. Dacă sudarea, înseamnă aducerea metalului de bază în stare lichidă, brazarea se efectuează, dimpotrivă, prin menținerea metalului de bază în stare solidă.

Procese industriale asistate de roboți și de calculatoare

Depășind domeniul materialelor de construcții, să intrăm puțin în cel al mecanicii, al „teoriei mecanismelor”, disciplină pe care o predă ing. Marian

Comaroschi. Încercăm — ne spune acesta — să tratăm interdisciplinar procedeele tehnologice, insistînd asupra mecanismelor fizico-chimice „nevizibile”, pe care elevii le studiază la disciplinele fundamentale: matematică, fizică, chimie. Teoria mecanismelor este o disciplină tehnică mai dificilă în care m-a preocupat să folosesc într-o cit mai mare măsură elementele de calcul diferențial. Am încercat, apoi, să realizez cu elevii lucrări mai laborioase legate de proiectare, integrare a unui mecanism de mașini unelte și citeva elemente de tratare a mecanismelor cu ajutorul tehnicii de calcul. Un fel de proiectare asistată de calculator. A fost vorba de a realiza mecanisme cu parametri de funcționalitate foarte rezistenți și ridicați. De exemplu, pentru a stabili la un mecanism bielă-manivelă raportul optim dintre cursă și alezajul cilindrului, le-am demonstrat elevilor cum, efectuînd multiple variante de construcție, proiectate pe calculator, constructorul poate să aleagă varianta optimă, parametrii cei mai avantațoși. Le-am prezentat, astfel, schemele dipolare — un mod nou de a interpreta mecanismele printr-o nouă simbolistică, superioară, scheme cinematice, o schemă sistemică, cu intrări și ieșiri.

Am introdus, pe de altă parte, la mecanisme, elemente de construcție și structură pentru roboții industriali. După ce inițial i-am familiarizat pe elevi cu istoricul apariției și dezvoltării roboților, am trecut la prezentarea unor criterii de clasificare, la realizările actuale pe plan mondial, insistînd asupra realizărilor industriale românești. „Ce înseamnă de fapt un robot?” mă întrebau elevii. „Un dispozitiv care încearcă să reproducă funcțiile complexe de producție fără forța de muncă umană”, le-am explicat. Am plecat de la exemplele manipuloarelor care transportau sau sortau pe principii simple, iar, mai departe, am ajuns la sistemele moderne contemporane, adaptabile, care permit roboților să recunoască piesele după formă, poziție, culoare etc., prin filmarea proceselor cu o cameră de televiziune și interpretarea imaginilor prin programe de calculator. Pe lângă sistemul de construcție propriuzis, am insistat asupra elementelor legate de inteligența artificială. „Ce înseamnă inteligența artificială?” voiau, iarăși, copiii să știe. Evident un sistem capabil să se adapteze, flexibil, condițiilor concrete date. Dacă unui robot simplu, „clasic”, ca să spun așa, îi cer să ridice o piesă dintr-o anumită poziție cu o anumită structură etc., el execută conștiincios aceste operații, fiind însă incapabil să le mai execute dacă schimbă parametrii pe care îi cunoaște. În vreme ce un robot dotat cu inteligență artificială execută corect aceeași comandă indiferent de modificările aduse la parametrii de genul celor amintii. Elevii au avut posibilitatea să vadă cum lucrează robotul românesc de 6,3 d.a.N., produs de Întreprinderea „Automatică”, robot care execută operațiile de sudură și montaj.

Mașini cu comandă numerică

Intr-o convorbire cu ing. Horia Ștefănescu, specialist în construcția de avioane și ing. Toma Butaru, — specialist în mașini termice și motoare, insistăm îndelung asupra exigențelor de organizare și de calitate, pe care le formulează producția industrială modernă și implicit de pregătire a muncitorilor calificați să răspundă acestei exigențe, cu atît mai mult cu cît cerințele de fiabilitate și siguranță în exploatare în construcția de avioane sînt deosebit de ridicate și severe. În practica pe care o fac în atelierul școlii, elevii învață, spre exemplu, că, în operațiile de montaj, muncitorii

sînt obligați să observe că piesa cutare sau cutare nu se înscrie în parametrii de toleranță admiși. În procesul de verificare a calității pieselor se apelează frecvent la mașini de măsurat foarte sofisticate, de mare complexitate și finete, mașini cu programare comparată, care raportează riguros cotele produselor la cele existente în documentația tehnică, ajungînd la o precizie de ordinul zecimilor de milimetre de milimetru. Dar înainte de a ajunge la deciziile mașinilor de control, elevii învață — preciza ing. Toma Butaru — să se folosească, și se folosească, de mașinile cu comandă numerică, care au propria lor aparatură de măsură și control, după ce evident, au învățat cum se manipulează cele cu comandă manuală, existente în atelierul școlii. Ei văd cum, prelucrînd o anumită piesă la strung, de exemplu, mașina pleacă de la un plan, măsurînd poziția piesei față de acel plan și începe prelucrarea, scăzînd sau sporînd — prin sistemul electronic de calcul — distanța dintre plan și cotele piesei produse.

Mașinile unelte care au dispozitive electronice de citire directă, cu precizie de ordinul micronilor — cum sînt strungurile, mașinile de frezat și în special mașinile de rectificat — mașini cu comandă numerică după program sînt mașini de mare randament, de serie mare și, binecînteleș, cu cimpuri de toleranță foarte strîns și identice ale rugozității (asperității) pieselor. La o astfel de „mașină care se conduce singură”, problema care se pune nu este altă lucrul, cît mai cu seamă „listing-ul”, programarea operațiilor și a fazelor de operații. Iar astfel de operații revin în sarcina inginerilor, a specialiștilor de înaltă calificare. Dar elevii, ca viitori muncitori, de asemenea, cu o calificare corespunzătoare exigențelor industriei moderne, trebuie să cunoască modul lor de funcționare, mecanismele intime care dirijează procesele lor de funcționare, toate principiile lor de funcționare.

Să zicem că au de efectuat o filetare exterioară. Aceasta nu poate fi executată pînă nu a fost executată strungirea la cota pentru filetare. Mai ales că viitorii absolvenți ai liceului pot ajunge la mașini cu butonare și cu memorie, mașini la care muncitorii bine pregătiți pot să-și facă singuri programarea pentru piese simple. Un astfel de muncitor trebuie să cunoască tehnologiile de ordine a operațiilor după care se programează mașina, să execute o piesă de probă cu care ocazie aduce corecturile necesare în program. La comanda cifrică, elevii învață, avînd în față desenul tehnic, să programeze cotele în ordinea cronologică a operațiilor, apăsînd pe anumite butoane și încercînd astfel memoria mașinii, care este, de fapt, un calculator. După care, datele programate sînt reproduse de mașină, prin deplasarea sculelor așchietoare și a pieselor. Pentru aceasta, sînt necesare date privind regimul (viteza de așchiere și avansul) în funcție de calitățile fizico-mecanice ale metalului, de rezistența lui sau de rezistența sculelor așchietoare.

Producția de motoare cu reacție — preciza ing. Toma Butaru — nu se poate realiza decît prin aplicarea unor tehnologii de vîrf, prin dotarea cu echipamente, mașini unelte și aparatură cu performanțe de înaltă tehnicitate și productivitate și, mai ales, — prin pregătirea unor muncitori capabili să răspundă celor mai noi exigențe ale tehnicii moderne.

OCTAVIAN BUZESCU

ORIENTARE ȘCOLARĂ ȘI PROFESIONALĂ

Ce știm despre metalurgie?

— Convorbire cu tovarășul ADRIAN NICOLAU, director adjuncți în Ministerul Industriei Metalurgice —

va ajunge prin creșterea gradului de folosire a capacităților existente, în special a celor de la Galați, Tîrgoviște și Oțelul Rosu, precum și prin construirea unei oțelării cu convertitoare, la Călărași, s.a.

În mod corespunzător se prevăd creșterea, față de anul 1985, la producția de coș metalurgic cu 73 la sută, la fontă cu 38 la sută, la laminate finite pline cu 50 la sută și la țevi de oțel cu 55 la sută.

— Ce se construiește în patria noastră din oțel — de la noile ansambluri de locuințe din orașe și sate, pînă la noile capacități industriale de cele mai diverseouri; de la podurile și căile ferate ce apar pe întreg cuprinsul țării, pînă la mașinile cele mai simple, pînă la agregatele cele mai complexe. Metal și metal... O bună parte din metalul anilor viitori va fi produs chiar de tinerii pe care îi orientăm azi spre școlile și profesiunile din ramura metalurgiei. Evident, ei vor lucra în condiții mult mai moderne. Ce ne puteți spune în acest sens?

— Necesitățile de metal ale economiei impun, în continuare, sarcini sporite pentru asimilarea în fabricație a unor noi produse și pentru introducerea și perfecționarea unor noi tehnologii de fabricație, pe baza cărora se are în vedere reducerea și lichidarea unor importuri, precum și creșterea eficienței ramurii. Ca urmare, gradul de înnoire a producției va

reprezenta 50 la sută față de structura actuală a acesteia, iar gradul de valorificare a materiilor prime va crește cu 24,5 la sută. Adoptînd linia existentă în majoritatea țărilor cu industrie dezvoltată, privind procedeele de elaborare a oțelului, s-a prevăzut creșterea producției de oțel de convertitor pe actualele capacități de la Galați și, începînd din anul 1988, pe oțelăria nouă de la Călărași. Se are în vedere totodată modernizarea oțelărilor de la Hunedoara și Reșița, prin trecerea treptată a oțelărilor Martin pe oțelării cu convertitoare, astfel, încît, pe ansamblu ministerului nostru, ponderea oțelului de convertitor să atingă, în anul 1990, nivelul de aproximativ 60 la sută. Un rol deosebit în accelerarea progresului tehnic îl au mecanizarea și automatizarea producției. Munca siderurgistului de azi, dar mai cu seamă a celui de mâine, are la bază executarea multor operațiuni prin utilizarea calculatoarelor de proces și a tehnicii de calcul moderne în desfășurarea unei bune părți din fluxul tehnologic.

— Creșterea spectaculoasă a productivității muncii din domeniul metalurgiei se realizează concomitent cu reducerea efortului fizic uman. Facem această precizare, deoarece în unele familii, și chiar între unele cadre didactice, mai persistă ideea eronată că munca în acest domeniu ar fi deosebit de grea.

— Introducerea noilor tehnologii și a

noilor produse, creșterea nivelului de mecanizare și automatizare, precum și aplicarea unor măsuri de perfecționare în domeniul organizării producției și a muncii, vor avea un important efect pozitiv asupra reducerii consumurilor de materii prime, materiale și energie, vor acționa intens în sensul creșterii productivității muncii. Se prevede că, în comparație cu anul 1985, productivitatea muncii să crească în actualul cincinal cu 108 la sută, iar prin aportul productivității, al diminuării consumurilor de materie prime, materiale și energie, precum și prin valorificarea superioară a acestora, să fie redusă cheltuielile de producție la 1000 lei producție marfă cu circa 98 lei, din care, cheltuielile materiale cu aproximativ 72 lei. Un accent deosebit se va pune în perioada care urmează pe creșterea substanțială a eficienței ramurii, acest obiectiv urmînd a fi atins, pe de o parte, prin realizarea în producție sporită a produselor metalurgice valoroase și creșterea productivității muncii, iar, pe de altă parte, prin reducerea consumului de materie prime, materiale și energie. Toate acestea vor avea loc în condițiile diminuării efortului fizic al omului. Oțelarul, furnalistul, forjorul, laminorul de azi lucrează în cu totul alte condiții decît lucrau cei din cincinalul precedent. Iar metalurgistii și siderurgistii anilor imediat următori își vor desfășura activitatea în condiții îmbunătățite, expresie a introducerii tehnicii noi.

— Ce i-ați sfătui pe tinerii care, acum, își aleg, cu emoție, noul drum în profesiune și în viață?

— Să opteze pentru școlile și profilurile metalurgice. Niciodată nu vor regreta!

— Vă mulțumesc.

Convorbire realizată de D. RACHICI

— Stimate tovarășe ADRIAN NICOLAU, ne aflăm în pragul definitivării opțiunilor școlare și profesionale ale tinerilor generații din acest an. V-am ruga să ne vorbiți despre perspectivele de dezvoltare ale unui important sector al economiei noastre naționale, și anume cel al industriei metalurgice.

— Proiectele cu rigurozitate științifică obiectivele fundamentale ale dezvoltării economiei naționale, în cincinalul 1986—1990 și, în perspectivă, pînă în anul 2000, Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea al partidului conturează o strategie dinamică și trasează, cu clarviziune, direcțiile creșterii economice a patriei. În acordanță deplină cu aceste orientări de esență revoluționară, afirmarea unei calități superioare a muncii și a vieții, accentuarea puternică a factorilor intensivi, promovarea celor mai noi și mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, sporirea mai rapidă a productivității muncii în condițiile modernizării proceselor de producție și ridicării nivelului tehnic al producției, precum și valorificarea superioară a resurselor energetice și de materie prime, reprezintă obiectivele majore ale activității din actuala etapă, pentru toate ramurile industriale ale economiei patriei și, deopotrivă, pentru ramura industriei metalurgice.

Sarcinile de complexitate sporită ale industriei metalurgice, prefigurare în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, prevăd dezvoltarea în continuare a ramurii metalurgice, atît pe plan cantitativ, cît, mai ales, pe cel calitativ și de eficiență. Astfel, în acest cincinal, pînă în anul 1990, producția de oțel urmează să atingă nivelul de 20—20,5 milioane tone, fiind cu aproape 50 la sută mai mare decît prevederile planului pe anul 1985. La această dezvoltare, cu un ritm mediu anual de circa 8 la sută, se

Sinteze recapitulative la lecțiile de limba și literatura română

Calitatea formativă a activității de recapitulare depinde, în primul rând, de fixarea obiectivelor cognitive și educative pentru că ele fac posibilă esențializarea corectă și adecvată a conținuturilor. De asemenea, o corectă fixare a obiectivelor oferă posibilitatea unei evaluări judicioase. În activitatea de proiectare a unei asemenea lecții vom stabili volumul de cunoștințe și deprinderi ce trebuie consolidate și dezvoltate, vom selecta materialul didactic și auxiliar, vom alege metodele de învățământ și modalitățile de evaluare.

Valoarea formativ-educativă a lecției se realizează prin îndeplinirea obiectivelor operaționale și traducerea acestora în termeni comportamentali. Desigur, nu vom aștepta perioada sintezelor pentru a ne răspunde la întrebarea ce trebuie să știe elevul după ce a studiat, în prima treaptă de liceu, etapele literaturii române. Proiectat de la începutul clasei a IX-a în perspectiva răspunsului la această întrebare, demersul didactic al lecțiilor de recapitulare la limba și literatura română va avea ca obiectiv sesizarea de către elevi a interdependenței dintre epoca socială, operă, creator și descoperirea notei specifice a operelor de referință din domeniul poeziei, prozei, dramaturgiei și criticii literare. Formarea capacităților de a identifica originalitatea creațiilor literare poate fi punctul de pornire al receptării estetice a mesajului literar și al utilizării unui limbaj adecvat.

Având un caracter integrator, lecțiile de recapitulare finală au o structură aparte. Numărul lor este variabil, fără a depăși patru-cinci activități. Acum, se organizează cunoștințele elevilor într-o structură ordonată și concentrată și se consolidează abilitățile acestora. Temele și modalitățile desfășurării lecțiilor pot fi propuse de profesor, dar și de către elev și ele pot fi dezbătute, după un plan

dat — prin referate, prin lucrul în grup, excursii, vizite —, care se anunță cu câteva săptămâni înainte.

Spre exemplu, pentru tema: „Evoarea artistică a satului în opera lui Ion Creangă, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Marin Preda, Zaharia Stancu”, elevii vor revede opera studiată în clasa a IX-a, vor verifica fișele de studiu, își vor dezvolta schița de plan propusă de profesor. Cadrul didactic va selecta metodele de care depinde reușita lecției proiectate, pentru unitățile de timp variabile între o oră și două ore. Se va recurge la dialogul dintre profesor și elev, pentru începutul lecției, spre a se stimula, în continuare, cel dintre elev și elev. Va fi folosită metoda conversației și a expunerii, prin care elevii vor fi stimulați să compare (asemănare) între opera lui Marin Preda și Zaharia Stancu, să disocieze (problema pământului în opera lui L. Rebreanu și Marin Preda) sau să aprecieze stilul scriitorilor (sursele umorului în opera lui Creangă și arta povestirii în opera lui Sadoveanu).

Antrenarea tuturor elevilor în lecție, prin dialog, îi va determina să-și aleagă cele mai bune răspunsuri și, din proprie inițiativă, să selecteze, să clasifice, să ordoneze ideile. Atragerea elevului ca interlocutor este posibilă prin prezența elementului de nouitate, adăugarea unor date care prezintă situații inedite pentru elev. Astfel pentru explicarea genezei operii lui Marin Preda sau Liviu Rebreanu se pot aminti mărturisirile scriitorilor, din volumele „Viața ca o pradă” și respectiv „Jurnal” vol. I, II. Totodată, referirile interdisciplinare stimulează interesul elevilor care au vizionat filme și piese de teatru, având ca punct de plecare opera lui Ion Creangă, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu.

În vederea desfășurării unei lecții cu titlul „Importanța elementului latin pen-

tru definirea caracterului specific al limbii române”, profesorul poate interveni cu citate din lucrările istorice ale lui Vasile Pârvan și Constantin Giurescu. Se poate solicita elevilor, care s-au pregătit în prealabil, să susțină o scurtă expunere orală, în care să includă, prin demonstrație logică, argumentele aduse de cărturarii umanisti, în legătură cu latinitatea limbii române.

Activitatea de recapitulare în grupuri de elevi se poate organiza pentru o temă mai cuprinzătoare, cum ar fi: „Valori literare ale operei scriitorilor clasici Mihai Eminescu, Ion Creangă, Ion Luca Caragiale. Elevii se vor grupa în funcție de preferința abordării unor teme ca: Arta versului eminescian; Sursele comicalului de limbaj în comedia „O scrisoare pierdută”; Valori estetice ale stilului operei lui Ion Creangă.

Elevii vor revede noțiunile de teorie literară și referențele critice din opera lui Măiorescu, Ibrăileanu și Călinescu.

În cadrul grupului, fiecare elev va avea sarcini de lucru distincte. La tema Sursele comicalului de limbaj în comedia „O scrisoare pierdută”, subtemele se pot referi la: incultura personajelor (Pristanda, Dandanache); construcția incorectă a frazei (Farfuridi, Dandanache); ticuri verbale (Trahanache, Dandanache, Pristanda); numele personajelor și semnificația lor etc. Elevii se consultă între ei, cooperează și se autocontrolează, își organizează modul de lucru (la cîteva indicații ale profesorului), își pot alege un reprezentant care să expună tema. În cadrul grupelor, se studiază părți diferite ale temei asamblate într-un tot, prin intervenția fiecărui elev sau a celor aleși de colegi să-l reprezinte. Prin această metodă, se dezvoltă spiritul de cooperare, expunerea laconică și la obiect, exprimarea originală a unor idei. Elevii cu un ritm de lucru intens pot primi sarcini didactice suplimentare.

Dintre activitățile extrascolare se pot utiliza, ca valoare de recapitulare finală, vizitele, participarea la sesiuni de referate și comunicări sau cercurile de elevi. Pentru o temă ca „Oameni și locuri”, de exemplu, elevii pot poposi într-o excursie literară la Mircești, Bacău, Piatra Neamț, Humulești, Vinători-

Neamț sau Tg. Neamț, ca să nu mă refer decît la locuri apropiate orașului nostru.

Excursia cu temă prilejuește reconstruirea universului operei prin medii în care au trăit scriitorii. Opera literară și manualul școlar constituie materialele fundamentale ale instruirii; acestora li se adaugă, după specificul temei, scheme (Clasicismul și romantismul în literatura română), folii de retroproector (Literatura română la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea), diapozitive și filme didactice (Viața și opera lui Vasile Alecsandri), discuri din „Fonoteca de aur” (Arghezi, Blaga, Sadoveanu, Z. Stancu) etc.

Lecțiile de recapitulare își ating finalitatea cînd au fost îndeplinite obiectivele propuse, s-au desfășurat după o riguroasă sistematizare, renunțîndu-se la amănuntele nesemnificative, în favoarea ideilor valorizatoare.

Ca urmare, elevii își consolidează deprinderi de exprimare orală și scrisă, ce devin achiziții pe termen îndelungat. Prin repetarea cunoștințelor, în literatura esențială, se reactualizează cele vechi. Durata lor este dată de formarea algoritmilor de gândire și apoi de transformarea limbajului interior în limbaj exterior.

În lecțiile de recapitulare, vom analiza ce și cît vorbesc elevii, dar și cum vorbesc. Exercițiile de cultivare a limbii ar trebui să fie, în treapta întâi, platforma de la care se porneste spre însușirea oricăror idei. Evaluarea sumativă, specifică lecției de recapitulare, avînd în vedere obiectivele terminale, probează participarea elevului la lecție, modul în care s-a implicat acesteia, prin atitudinea critică, originală, estetică.

Formularea itemurilor din fișele de evaluare vor corespunde atît caracterului participativ al metodelor alocate, cît și obiectivelor și se vor exprima prin verbele: a aminti, a recunoaște, a reorganiza, a distinge, a exprima în cuvinte proprii, a compara, a utiliza. Este necesar ca testul să întărească informația dobîndită în prealabil și să reflecte scopurile instructiv-educative.

Prof. OLGA CHIȚU
Liceul Industrial Nr. 6,
„Calistrat Hogas” din Piatra Neamț

Consolidarea deprinderilor de rezolvare a problemelor de matematică la clasa a IV-a

Proiectată și realizată pe baza datelor referitoare la psihologia învățării, recapitularea finală vizează nu atît reluarea și repetarea cunoștințelor însușite, cît restructurarea acestora în combinații variate, în relații multiple, sub forma unor generalizări mai largi, superioare ca nivele celor realizate prin lecțiile și activitățile de fixare și consolidare curente sau periodice.

Vom ilustra, prin cîteva exemple, utilizarea la clasa a IV-a a învățării prin descoperire pentru consolidarea deprinderilor de a rezolva probleme de aflare a distanței, a vitezei (medii) și a timpului. Activitatea este planificată pentru o oră de recapitulare, sistematizare și generalizare a cunoștințelor.

Prima etapă pe care o implică pregătirea acestei activități constă în precizarea intențiilor urmărite, a scopului general: cunoscînd relațiile fundamentale folosite în problemele de aflare a distanței, vitezei (medii) și timpului, elevii să le poată aplica în situații diverse, manifestînd flexibilitate și creativitate în gândire.

Ne vom fixa obiectivele operaționale, arătîndu-le elevilor că pentru a ști să rezolve diverse probleme de acest tip este necesar: 1. — să identifice tipurile problemelor de mișcare: a) întîlnirea mobilelor, cînd deplasarea se face în același sens (urmărire); b) întîlnirea mobilelor, cînd deplasarea se face în sensuri opuse; 2. — să-și poată reprezenta grafic circuitele mobilelor care se deplasează pe trasee obișnuite și mai puțin obișnuite, făcînd apel la cunoștințele de geometrie; 3. — să știe să rezolve probleme aflînd: a) distanța, cunoscînd viteza și timpul; b) viteza, cunoscînd distanța și timpul; c) timpul, cunoscînd distanța și viteza.

Într-o oră anterioară, elevii au avut de revăzut modul de rezolvare a cîtorva probleme de acest tip (prevăzute în manual), precum și noțiunile de geometrie din programa și manualul clasei a IV-a. De la începutul oricî de recapitulare, vom capta interesul și atenția elevilor, propunîndu-le, ca, după ce-și vor reaminti cum au rezolvat asemenea probleme la timpul convenit, să afle distanța, viteza (medie), timpul, în situații în care mobilele (biciclete, autoturisme) circulă pe trasee mai puțin obișnuite, pe niște trasee imaginare, care prezintă pătrate desenate pe laturile unor triunghiuri. (Se ex-

plică elevilor că traseele sînt reprezentate prin desene micșorate față de realitate). Elevii vor lucra aceste probleme pe fișe xeroxate, cu desenele efectuate de învățător.

Pentru reactualizarea cunoștințelor învățate anterior, se propun spre rezolvare problemele următoare: Un biciclist a mers cu o viteză (medie) de 18 km. pe oră timp de 4 ore. Ce distanță a parcurs? Ce viteză (medie) a avut un tren care a parcurs o distanță de 600 km în 8 ore? Cît timp îl trebuie unui tren, care are viteza (medie) de 80 km pe oră, pentru a străbate un drum de 400 km?

Pentru aplicarea algoritmului de rezolvare a problemelor de întîlnire a mobilelor, cînd deplasarea se face în același sens (urmărire), se propune spre rezolvare următoarea problemă: Două localități A și B sînt situate pe aceeași șosea; distanța dintre ele fiind de 24 km. Din A și B pleacă în același timp doi bicicliști în același sens. Biciclistul care pornește din A merge cu viteză (medie) de 12 km. pe oră, iar cel care pornește din B are viteza (medie) de 8 km pe oră. După cît timp ajunge primul biciclist pe cel de al doilea? La ce distanță de orașul A?

După rezolvare, vom generaliza cu ajutorul elevilor: cînd distanța dintre punctele de plecare este d, iar mobilele pornesc în același timp și merg în același sens cu vitezele (medii) V și v, timpul necesar primului ca să-l ajungă pe al doilea este dat de formula:

$$t = \frac{d}{V-v}$$

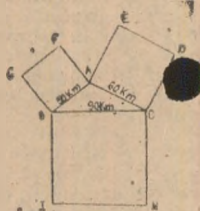
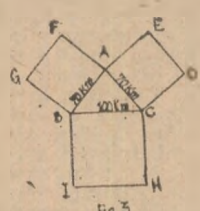
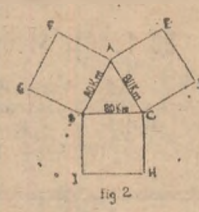
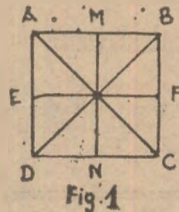
Pentru aplicarea algoritmului de rezolvare a problemelor de întîlnire a mobilelor, cînd deplasarea se face în sensuri opuse, se propune spre rezolvare problema următoare:

Un pieton, care parcurge 5 km pe oră, pleacă din orașul A spre orașul B. În același moment, un biciclist pleacă din B spre A, cu viteza (medie) de 22 km. pe

oră. Între orașe, este o distanță de 81 km. După cît timp se întîlnește pietonul cu biciclistul? La ce distanță de orașul B se întîlnește? Vom generaliza: Cînd distanța dintre punctele de plecare este d, iar mobilele pleacă în același timp și merg unul către celălalt cu vitezele V și v, timpul după care se întîlnește este dat de formula:

$$t = \frac{d}{V+v}$$

Pentru a aduce un plus de inedit, așa cum am spus, vom propune următoarea situație problematică, cerîndu-le elevilor rezolvarea ei pe fișele primite.

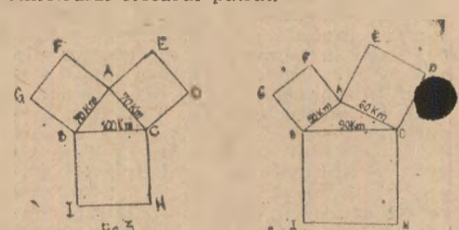
Folosind fig. 1 și știind că două sau mai multe mobile circulă cu viteze (medii) egale — în același timp parcurg distanțe egale — se pot formula o mulțime de cerințe, precum: a) În ce puncte se pot opri două mobile care pornesc din punctul A în direcții diferite, știind că parcurg distanțe egale; b) se formulează cerințe asemănătoare, știind că mobilele pornesc din punctele B, C, D; c) în ce punct ați observat că se pot întîlni mobilele pornind din punctul A; d) se formulează cerințe asemănătoare, știind că mobilele pornesc din punctele B, C, D; e) din ce punct pot pleca două mobile care se întîlnesc în punctul A; f) se formulează cerințe asemănătoare știind că două mobile se întîlnesc în punctele B, C, D; g) ce trasee parcurg mobilele care pornesc din punctul A și se întîlnesc în punctul O; h) se formulează cerințe asemănătoare atunci cînd mobilele pornesc din punctele B, C, D și se întîlnesc în O; i) din ce puncte pot porni două mobile care se întîlnesc în punctul O; j) spuneți ce trasee egale și diferite pot parcurge patru mobile, pornind din puncte diferite și ajungînd în același punct; k) spuneți ce trasee egale și diferite pot parcurge două mobile pornind din puncte diferite, ca să ajungă în puncte diferite.

Pentru activitatea de învățare prin descoperire am propus elevilor o altă fișă, conținînd probleme create, luînd în considerație principiul accesibilității și ținînd seama de necesitatea gradării de la simplu la complex.

În fig. 2 se află desenat un triunghi cu laturile egale, fiecare de 80 km. Pe laturile lui sînt desenate pătrate, pe perimetrul cărora circulă trei mobile, fiecare cu viteza (medie) de 80 km pe oră. Aflați timpul de parcurgere a perimetrului fiecărui pătrat. Elevii care nu au știut s-o

rezolve, au fost îndrumați să observe că știind dimensiunile laturilor triunghiului, pot afla perimetrele pătratelor. Deci, cunoscînd distanța (perimetrul pătratului) și viteza (medie) de deplasare a fiecărui mobil se poate afla timpul de parcurgere a perimetrului fiecărui pătrat, care este același, deoarece se parcurg perimetre egale.

În fig. 3 se află desenat un triunghi cu două laturi egale cu cîte 70 km (AB = AC), iar a treia latură BC este egală cu 100 km. Pe laturile lui sînt desenate pătrate pe perimetrul cărora circulă trei mobile; cele de pe laturile pătratelor ACDE și BAFG au viteze (medii) de 40 km pe oră, iar cel de pe laturile pătratului BCHI are viteza (medie) de 80 km pe oră. Aflați timpul de parcurgere a perimetrului fiecărui pătrat.

În fig. 4 se află desenat un triunghi cu laturile neegale, fiecare latură avînd dimensiunile: AB = 50 km, AC = 60 km, BC = 90 km. Pe laturile lui sînt desenate pătrate, pe perimetrul cărora circulă trei mobile; cel de pe laturile pătratului ACDE are viteza (medie) de 80 km pe oră, cel de pe laturile pătratului BAFG are viteza (medie) de 100 km pe oră, iar cel de pe laturile pătratului BCHI are viteza (medie) la 10 km pe oră. Aflați timpul de parcurgere a perimetrului fiecărui pătrat. Alegeți din următoarele mobile pe cele care credeți că s-au deplasat pe aceste trasee: bicicletă, motocicletă, camion, autoturism, tren, apor.

Evaluarea rezultatelor se poate realiza prin rezolvarea de către elevi (în aceeași oră sau în următoarea) a problemelor: Fie un triunghi cu laturile egale fiecare cu cîte 100 km. Pe laturile lui sînt desenate pătrate pe perimetrul cărora circulă trei mobile, fiecare timp de 5 ore. Aflați viteza (medie) a fiecărui mobil. Prin cîteva întrebări ne vom convinge dacă elevii au observat că știind dimensiunile laturilor triunghiului pot afla perimetrul fiecărui pătrat desenat pe fiecare latură. Apoi, cunoscînd distanța (perimetrul) și timpul pot afla viteza (medii) ale mobilelor, care sînt egale, deoarece ele parcurg distanțe (perimetre) egale în același timp.

S-a cerut elevilor ca temă pentru acasă să creeze două probleme asemănătoare cu cele rezolvate în clasă.

Deosebit de importantă în paleta activităților de recapitulare, aceste lecții de sistematizare și generalizare prin rezolvări de probleme restructurează cunoștințele temeinice de bază, îi pregătesc pe elevi pentru a evolua normal, cu toate șansele de reușită în ciclul gimnazial.

Eficiența acestor activități depinde de măiestria învățătorului, de grija deosebită ce trebuie acordată în vederea învățurii repetării monotone și ineficiente.

Inv. VIOREL-GEORGE DUMITRU
Școala Nr. 66 din București

Evaluarea formativă — factor de progres școlar

În anul școlar 1985—1986, echipa noastră de cercetare a luat în studiu problema utilizării evaluării formative — în treapta întâi de liceu, cu scopul de a stabili: a) dacă și în ce măsură această modalitate de lucru s-a încetățenit în practica didactică; b) reținând că evaluarea formativă implică exerciții de învățare (corectare, memorare, dezvoltare, consolidare) în clasă, ce posibilități (rezervă de timp) există în lecție pentru organizarea efectivă a unor asemenea activități?; c) este evaluarea formativă realmente un factor de progres didactic? În caz afirmativ, care sînt cele mai adecvate modalități de folosire a ei în școala noastră?

Cercetarea a fost organizată la Liceul Industrial Nr. 3 din Iași (profilul chimic industrial), în trimestrele al II-lea și al III-lea ale anului școlar, la două clase a IX-a și două clase a X-a, la disciplinele: matematică, fizică, chimie, biologie și limba și literatura română. Menționăm că la examenul psihologic colectiv, fiecare clasă a probat un nivel intelectual superior situației școlare a elevilor componenți (ceea ce arată anumite lacune în sistemul didactic folosit) și că, dată fiind durată experimentului, mai scurtă decît am dorit, nu am putut urmări evoluția claselor a IX-a în anul următor și rezultatele ce s-ar fi obținut la examenul pentru admiterea în treapta a doua de liceu, cum ne-am propus inițial. Totuși, unele concluzii cu valoare cel puțin orientativă s-au putut desprinde.

Referindu-ne la prima problemă (pentru elucidarea căreia am folosit și alte informații decît cele furnizate de experiment), am putut constata că teoretic problema este bine cunoscută, dar în ce privește încetățenirea ei în practica didactică nu s-a trecut prea mult de stadiul verbal sau de contopirea evaluării formative cu cea sumativă în expresii ca „La evaluare voi asculta trei-patru elevi” sau „Elevii vor răspunde la întrebări...”. După investigațiile noastre, două cauze ar explica acest fapt: a) conservatorismul metodic, care face ca aceeași schemă a lecției să se perpetueze generații de-a rîndul, chiar cînd terminologia sau conceptele s-au schimbat și b) numărul redus al unor cercetări experimentale autohtone de mai mare anvergură.

Cu privire la cea de a doua problemă, experimentul a relevat că utilizarea evaluării formative ca exercițiu complex de învățare cere un timp special; dar atîta vreme cît lecția este concepută doar ca verificare (ascultare orală a citorva elevi) și predare, un asemenea timp nu poate fi degajat, iar evaluarea formativă rămîne o acceptare verbală.

În al treilea rînd, experimentul ne-a arătat că evaluarea formativă este în adevăr un mare factor de progres didactic, dar numai dacă ea se integrează lecțiilor în două modalități specifice: a) ca secvență (secvențe) în lecțiile curente (mixte), transformîndu-le nu doar în lecții de predare-învățare, ci în lecții de predare-învățare-evaluare și b) ca lecție (lecții) speciale de evaluare formativă în cadrul fiecărui capitol sau al fiecărei teme mai mari. În acest fel se rezolvă și problema timpului de care vorbeam mai sus.

Folosindu-ne și de cercetările noastre anterioare cu privire la lecția de predare-învățare, am elaborat un model complex, prin care o temă mai mare să fie predată și însușită într-un număr de lecții curente de predare-învățare-evaluare și una-două lecții speciale de evaluare formativă, care, în oarecare măsură, au și rol sumativ. De fapt, nu am făcut decît să reconstruim într-o nouă perspectivă vechea concepție despre predarea în sisteme de lecții. În continuare, descriem pe scurt acest model.

Un capitol prevăzut, de exemplu, cu 10 ore, va fi parcurs și învățat în aproximativ opt lecții curente de predare-învățare-evaluare și două lecții speciale de evaluare formativă-sumativă. În ce privește lecțiile curente, acestea se proiectează (construiesc) ca lecții de predare-învățare-evaluare, pentru că învățarea la nivelul unei clase întregi presupune control permanent prin feedback, ceea ce nu este posibil fără evaluare formativă. Altfel spus, o lecție în care vrem ca elevii să învețe presupune exerciții și mo-

mente de învățare (memorare, repetare, rezolvare, rezumare, experimentare ș.a.) sub îndrumare și control. Timpul necesar se va degaja prin modificarea verificării și predării clasice. Astfel, într-o lecție curentă, prima secvență de evaluare formativă se va suprapune verificării orale. În loc să consumăm 20—30 minute cu ascultarea a trei-cinci elevi, fără să știm ce știu sau nu știu ceilalți și fără a putea înlătura neștiința nici acolo unde am constatat-o, vom transpune lecția veche în câteva sarcini (întrebări, probleme, exerciții) la care să răspundă toți, în scris, individual sau prin cooperare și, după caz, cu sau fără folosirea unor surse de informații. Elevii vor rezolva aceste sarcini diferențiat (cît poate fiecare), dar esențial este ca pînă la urmă și elevul cu ritmul cel mai lent să ajungă la un răspuns acceptabil. Lucrările rezultate vor fi succinte, incit ele vor putea fi lesne discutate, completate, corectate și notate (cel puțin unele), căci prin raportarea la aceste note elevii își dau seama de progresul zilnic. De obicei notele rămîn în caietele elevilor, constituind, pînă la urmă, un portret al evoluției fiecăruia. Deci, aceste lucrări și evaluări sînt formative în măsura în care profesorul dintr-un „contabil” al științei sau neștiinței elevilor devine un organizator al succesului lor, iar din lecție se înlătură frica, presiunea, sancțiunea, suspiciunea. Profesorul arată fiecăruia ce are de învățat pentru a progresa, ce obiectiv nu a realizat, propunîndu-i sarcini diferențiate. Notele mici sînt un semnal, un reper pînă la obținerea uneia mari și nu o sancțiune. În catalog se trec notele care arată o performanță, un succes. Teama acelor profesori care cred că în acest fel elevii nu vor mai învăța este nejustificată și arată doar starea relațiilor dintre ei și elevi. Evaluarea formativă aplicată corect introduce în lecție o atmosferă destinsă, de încredere reciprocă, incit elevii dorind să nu „scadă” în ochii profesorului învață mai mult ca înainte. Neînțelegerea este și obiecția că renunțarea la verificarea curentă orală pentru notare împiedică dezvoltarea exprimării orale. În noua formă elevii au ocazia, oră de oră, să se exprime în scris și să discute cu colegii sau profesorul, pe cînd la verificarea orală curentă abia dacă au ocazia de a vorbi cîteva minute pe lună — și atunci în condiții de stres.

A doua secvență de evaluare formativă apare în momentul pregătirii pentru lecția nouă, cînd, la fel, prin lucrări succinte care angajează întreaga clasă, profesorul îi pune pe elevi în situația de a-și reaminti (reinvăța) noțiunile, formulele sau datele necesare lecției noi. Abia după ce toți elevii sînt în posesia acestor date se trece la lecția nouă. A treia secvență poate să apară în cursul predării lecției noi, ca moment care alternează cu predarea. După ce se predă un fragment, se propune un exercițiu de aplicare și consolidare etc. Altcîri întreaga activitate este străbătută de lucrul efectiv al elevilor pentru însușirea cunoștințelor noi, muncă ce implică numeroase exerciții formative. În fine, după un moment de învățare (repetare) a ceea ce s-a predat, lecția se încheie cu un minut de evaluare, cînd elevii trebuie să arate în ce măsură și-au însușit obiectivele propuse inițial. Notele bune se pot trece în catalog. Pot apărea și confuzii, erori, lacune, în funcție de care vom direcționa tema pentru acasă sau primul moment al orei următoare.

Asemenea lecții, mai dificil de organizat la început, devin obișnuite după un număr de exerciții, incit profesori și elevi ajung la o mare economie de timp și cuvinte. Evident, nu toate aceste secvențe se pot organiza în fiecare lecție. Lecțiile de evaluare formativă, una la patru-șase lecții curente, trebuie să înlocuiască lecțiile de recapitulare (puține și ineficiente) și se organizează după următoarea procedură: a) Din fiecare lecție curentă se extrag cîte patru, cinci, șase idei, formule, enunțuri (itemuri), care

Dr. IOAN C. ROMAN
cercetător la Centrul de Științe Sociale
al Universității din Iași

(Continuare în pag. a 7-a)

Corectarea greșelilor din scrierea elevilor ciclului primar

Încă de la predarea elementelor grafice în clasa I, învățătorul are datoria să vegheze ca elevii să scrie bine și frumos, manifestînd și în clasa următoare aceeași grijă față de scrierea corectă. În acest scop, exigența sa cu privire la însușirea temeinică a normelor caligrafice, ortografice și de punctuație de către elevii din ciclul primar trebuie să se imbine permanent cu o deosebită atenție acordată corectării greșelilor scrise ale acestora. După cum știm, în această perioadă a școlarității, în scrierea elevilor se pot întîlni, de obicei, următoarele greșeli: excluderea incorectă a elementelor și semnelor grafice (mai ales în clasa I); omisiunea, substituția sau inversarea unor litere; reproducerea incorectă a unor diftongi din cauza eliminării sau înlocuirii unuia dintre sunetele compo-

nente — de exemplu, „epure” pentru „iepure” sau „puartă” pentru „poartă” — (mai ales în clasa I și a II-a); reproducerea în scris a unor erori de exprimare sau a unor forme dialectale (în clasele I, a II-a și a III-a); nerespectarea normelor caligrafice, de punctuație și ortografie (de la clasa I, la clasa a IV-a).

Cunoscînd diferitele tipuri de greșeli efectuate de elevi, pentru a le corecta, înlătura și preveni, învățătorul trebuie să fiină seama de momentul în care ele apar în procesul de predare-învățare și, în consecință, de cauzele care le determină, în primul rînd de cele care se referă la posibilitățile și gradul de dezvoltare intelectuală specifică fiecărei vîrste și la activitățile elevilor din fiecare clasă. În acest sens, în clasele I și a II-a, predomină neîndemnarea, neatenția, neînțele-

gerea, necunoașterea. În clasele a III-a și a IV-a, menținerea aceluiași greșeli se poate datora, de asemenea cauzelor menționate mai sus, neînlăturate la timp; dar raportîndu-se la volumul mai mare și la conținutul mai bogat al cunoștințelor transmise, la complexitatea sporită a acestora, apar și alte cauze ca, de pildă, insuficiența stăpînirii a ortogramelor și a normelor de punctuație învățate, însușirea deficitară a unor cunoștințe de morfologie și sintaxă prevăzute în programă, neînțelegerea sau necunoașterea sensurilor proprii sau figurate ale unor cuvinte.

Pe de altă parte, o serie de cauze care provoacă greșeli în scrisul elevilor se explică și prin carentele activității învățătorului: neintervenția la timp în corectarea acestora, numărul redus al exercițiilor care consolidează automatismele necesare, corectarea superficială ori necorespunzătoare și, nu în ultimul rînd, absența explicațiilor și a analizei greșelilor făcute de elevi.

Ținînd seama de toate acestea și pe baza experienței personale acumulate, consider că toate tipurile de greșeli care apar în scrierea elevilor pot fi îndreptate dacă le cunoaștem bine și dacă recurgem la procedee diferențiate, de la o clasă la alta și, cînd este cazul, de la un elev la altul. Precizez că nu este de ajuns să ne rezumăm doar la corectarea acestora pe caietele elevilor, prin încercuirea, tăierea greșelii și rescrierea formei corecte cu creion roșu. Chiar dacă această modalitate este necesară (la vîrstele mici percepția și memoria vizuală au un rol însemnat), ea constituie doar o primă etapă a corectării, prin care reușim să atragem atenția elevului că a greșit. Însă noi trebuie să-l ajutăm să-și dea seama și de ce a greșit și, în special, să-și îndrepte greșeala, să nu o mai repete.

De exemplu, pentru înlăturarea greșelilor în executarea literelor la clasa I, este bine ca, după ce am corectat pe caiete semnele scrise incorect, să insistăm asupra elementelor grafice care le compun și să recurgem la unele exerciții-joc, prin care să se repete scrierea unei litere sau a unui cuvînt, antrenînd întreaga clasă la o activitate folositoare și plăcută.

Un alt exemplu îl poate constitui corectarea greșelilor provenite din omisiunea articolului hotărît al substantivelor masculine la numărul singular și plural („băiatul” pentru „băiatii”; „pomii” pentru „pomii”). La clasa a II-a, cînd elevii nu posedă cunoștințe despre părțile de vorbire, putem, în loc să insistăm asupra exercițiilor paralele de pronunție și scriere a cuvintelor greșite în cadrul unor propoziții: „Un băiat fugi. Băiatul fugi. Doi băieți se joacă. Băieții merg la școală. Privește un pom. Pomul crește. Sădesc trei pomi. Pomi înfloresc”. În clasele a III-a și a IV-a este bine ca asemenea greșeli să fie explicate pe baza noțiunilor nou însușite despre numărul (clasa a III-a) și genul substantivelor, sau cu privire la acordul dintre subiect și predicat.

În ceea ce privește corectarea unor cuvinte scrise greșit din cauza unei pronunții incorecte (de exemplu, „numile” pentru „numele”), procedez în mai multe feluri, în funcție de clasa la care apar greșelile și de frecvența lor la elevii clasei respective. Dacă este vorba de unul sau două cazuri izolate (la clasa a II-a), notez pe caietul elevului atît forma corectă a cuvîntului greșit, cît și o altă formă („nume”) care îl ajută să identifice pe cea corectă, iar la sfîrșitul lecției formez, împreună cu el cîteva propoziții (de exemplu: „Eu am un nume. Numele meu

este Radu”). Dacă greșeala se manifestă la mai mulți copii, o discut cu întregul colectiv. La clasele a III-a și a IV-a, corectarea o fac și prin întrebări referitoare la cunoștințele de gramatică.

Uneori la clasele a III-a și a IV-a, după ce constat greșeala scrisă (fără ca să o corectez), cer elevului care a săvîrșit-o să-și recitească propoziția sau fraza în care apare. Dacă nu o observă, apelez la ajutorul elevilor foarte buni, discutînd forma eronată cu întreaga clasă. La fel putem proceda la aceste clase și în corectarea unor greșeli de acord și de nerespectare a normelor de ortografie și de punctuație.

Autocorectarea dictărilor poate fi o altă modalitate de îndreptare a greșelilor scrise ale elevilor. Astfel, le cer elevilor ca, după dictare, să-și controleze textul prin compararea cu cel tipărit în manual sau scris de învățător pe tablă. La sfîrșit, analizăm cu întreaga clasă cele mai frecvente greșeli făcute cu acest prilej. Am constatat că implicarea elevilor în activitatea de corectare le stimulează atenția și grija față de cuvîntul scris, și îi ajută să-și dezvolte deprinderile de scriere corectă.

Bineînțeles că efortul învățătorului pentru corectarea și înlăturarea greșelilor de scriere ale elevilor trebuie dozat în cadrul tuturor lecțiilor de limbă română. În același scop este bine ca, periodic, mai ales la lecțiile de recapitulare, să verificăm felul în care elevii și-au însușit deprinderile de scriere corectă și frumoasă, prin scurte lucrări de control cu grade diferite de dificultate (în funcție de tipul greșelilor comise și de frecvența lor).

Pentru a-mi controla propria activitate desfășurată în această direcție, am întocmit, pentru fiecare elev, fișe de evidență a greșelilor, urmînd să totalizîm, în fiecare trimestru, tipurile greșelilor făcute, frecvența lor și progresele înregistrate de elevi. Aceste fișe îmi completează posibilitățile de cunoaștere a nivelului de pregătire al elevilor clasei la limba română și îmi facilitează alegerea metodelor și procedeele corespunzătoare în corectarea și înlăturarea greșelilor din scrierea acestora. Ele ne pot fi de mare folos și în această etapă finală a anului școlar; sînt foarte bine care dintre greșelile tipice mai persistă în scrierea elevilor clasei cu care lucrăm, în trimestrul al III-lea, în cadrul lecțiilor obișnuite și mai ales a celor de recapitulare, putem folosi o gamă variată de exerciții care să contribuie la formarea și dezvoltarea deprinderilor lor de scriere corectă, a obișnuinței de a scrie lizibil, frumos, fără greșeli.

Inv. NASTASIA POPA
Școala Nr. 2 din Roman, Județul Neamț

Fișe individuale de verificare și evaluare a pregătirii prescolară pentru școală

Pentru a verifica în ce măsură copiii și-au însușit cunoștințele programate, nu de puține ori, în ultima parte a jocurilor didactice, am folosit fișe individuale cu dublu scop: verificarea cunoștințelor fiecărui copil din grupă și evaluarea acestora în contexte noi. Astfel, pentru verificarea cunoștințelor despre animale, am folosit fișe cuprinzînd imagini, cu următoarele cerințe: încercuiește numai animalele domestice; încercuiește animalele al căror corp este acoperit cu blană; încercuiește fiecare animal cu puilul său; încercuiește animalele acvatice etc. Pentru verificarea unor cunoștințe legate de meserii, meseriași și uneltele acestora, am folosit alte piese cuprinzînd imagini, copiii au avut ca sarcină asocierea uneltelor cu produsele meseriașilor, punerea lor în corespondență, de exemplu: acul și ața — cu o rochiță; calapodul, cu pantoful; mistria, cu cărămida și altele. De asemenea, la grupa mare, către sfîrșitul anului școlar, copiii au avut de efectuat unele asocieri cu un grad sporit de dificultate, cum ar fi: televizorul, cu antena; calul, cu căruța; ciocanul, cu un cui; becul, cu o veioză; patentul, cu un electrician; volanul, cu o mașină-etc.

Pentru verificarea cunoștințelor despre anotimpuri, am realizat jetoane ca: peisaj de primăvară (iar printre flori, un om de zăpadă); un patinoar (iar printre copii zăpăznitori se află și o barză); la strand, (un copil îmbrăcat de iarnă); o livadă cu mere coapte (iar în iarbă ghiocei). Copiii au avut ca sarcină să sesizeze care este greșeala, și să bazeze cu o linie elementul ce nu aparține anotimpului respectiv.

La jocurile didactice pentru dezvoltarea vorbirii, am extins setul de fișe, în scopul pregătirii temeinice a copiilor pentru

școală. Astfel în prealabil, prin intermediul jocurilor: „Găsește cuvîntul potrivit”; „Spune mai departe”; „Repetă ce spun eu”; „Cu ce sunet începe cuvîntul” și altele, i-am familiarizat pe copii cu propoziția, cuvîntul, sunetul, silaba. Apoi le-am pus la dispoziție fișe individuale cu următoarele cerințe:

- desenează tot atîtea ceruculete cîte cuvinte reprezintă imaginile alăturate;
- trasează atîtea liniuțe cîte cuvinte va avea propoziția pe care o vei face (Fetița culege flori; Băiatul merge pe bicicletă; Copiii se joacă în mîngă; Mama spală rufe; Fetița citește);
- trasează atîtea liniuțe cîte silabe are cuvîntul care denumește fiecare imagine desenată;
- desparte în silabe numai cuvintele cu patru (trei, două) silabe sau cu o silabă, care denumesc imaginile desenate;
- încercuiește imaginile a căror denumire începe cu sunetul A (B,P,D,M);
- încercuiește imaginile ale căror denumiri au în conținutul lor sunetul O (M,N) de două ori;
- încercuiește imaginile în a căror denumire sunetul C (M,P,E) se găsește la sfîrșitul cuvîntului.

Și pentru activitățile de matematică am folosit o gamă variată de fișe. Rezolvarea sarcinilor prevăzute în aceste fișe depinde, pe lîngă nivelul de cunoștințe al copiilor, de claritatea formulării și a expunerii, de către educatoare, a sarcinilor pe care aceștia le au de îndeplinit.

Din activitatea practică, am remarcat că, în nici o altă împrejurare, copiii nu privesc cu atîta seriozitate sarcina pe care o au de îndeplinit ca în momentul lucrului pe fișe, ceea ce îi familiarizează cu activitatea independentă de tip școlar.

Educ. ELENA IORDACHE
Grădinița Nr. 7 din Piatra Neamț

CREATIVITATE ȘI EFICIENȚĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNT

Convergențe în studiul disciplinelor fundamentale

Prin finalitatea sa, învățămîntul, ca subsistem al sistemului social, este implicat în realizarea tuturor obiectivelor noi etape de dezvoltare a societății; este producătorul forței de muncă pentru oricare din sectoarele economico-sociale, ale creației materiale și spirituale; de nivelul și calitatea forței de muncă depind, apoi, ritmurile de dezvoltare economică, de promovare a progresului tehnic și de realizare a revoluției tehnico-stiințifice.

Asa cum prevede Legea educației și învățămîntului, cum stabilesc Programul Partidului Comunist Român și Hotărârile Congresului al XIII-lea al partidului, ale Congresului științei și învățămîntului este necesar să acordăm și mai multă atenție disciplinelor de bază — matematicii, fizicii, chimiei, biologiei — precum și științelor tehnice din toate domeniile, asigurînd tineretului o pregătire multilaterală, multidisciplinară.

Multilateralitatea presupune însă un eșantion de cunoștințe generale și profesionale, aprofundate, bine structurate, care să confere tinerului posibilitatea acțiunii pe spații largi în cîmpul activității de transformare a realității.

Pregătirea tineretului pentru muncă și viață cere corelarea cu disciplinele fundamentale, și lucrul acesta devine posibil dacă în lecții se urmărește — pe lângă cerințele necesare — cum ar fi, de exemplu, la matematică: rezolvarea unor probleme cu date din activitatea tehnico-productivă a elevilor; formularea de către elevi a unor probleme cu date din activitatea tehnico-practică; folosirea exemplor concrete din activitatea lor; confecționarea de material didactic în cadrul orelor de atelier, cu aplicarea cunoștințelor de matematică.

Studiul fizicii urmărește cunoașterea legilor și a fenomenelor fizice cu aplicațiile lor tehnologice, precum și dezvoltarea interesului pentru experimentul fizic, contribuind la dezvoltarea capacităților creatoare, intelectuale ale elevilor.

Structurarea cunoștințelor, privind legile ce guvernează fenomenele și procesele fizice se poate realiza prin aplicarea unor metode adecvate care să contribuie la realizarea obiectivelor unui învățămînt modern și să implice găsirea unor forme concrete de optimizare a procesului educațional. Și eficiența lecțiilor de fizică

bazate pe experiment integrat, este incontestabilă. Experimentul în învățarea fizicii dobîndește noi valențe, avînd ca efect transformarea relației profesor-elev în relație de colaborare, stimulînd învățarea activă. Elevul acționează, cercetează, presupune, redescoperă, consolidează învață.

Lecțiile de chimie pot forma și dezvoltarea la elevi capacități cognitive de investigație științifică experimentală. Rezolvarea de probleme imbină experimentul de laborator, care este o metodă fundamentală în dobîndirea cunoștințelor, cu aspecte practice și problematice. Folosirea metodelor active recomandate de didactica modernă, imbinat armonios cu metodele clasice, contribuie la sporirea valorii formative a procesului de instruire. Astfel, la studiul reacțiilor din chimia organică nu trebuie să se rămînă doar la prezentarea reacțiilor și a produsilor de reacție, ci să se recurgă la experimente cu ajutorul cărora elevii să înțeleagă mecanismul prin care reacții se transformă în produși, punîndu-se accent pe chimia structurală și pe cinetica chimică.

Prin studierea disciplinelor biologice elevii își însușesc noțiuni despre structura și funcțiile organismelor vegetale și animale, precum și ale propriului organism, acumulează date și fapte care demonstrează materialitatea lumii, unitatea și diversitatea materiei, legitatea proceselor; prin aceasta se asigură formarea unei concepții științifice despre natura vie și legile ei de dezvoltare, a unei gândiri dialectice, educația ateist-științifică a elevilor.

Concepția despre lume nu se reduce însă la acumularea unui volum de informații, ci implică ridicarea elevilor la înțelegerea generalizărilor științifice filozofice, care să le permită interpretarea justă a legilor după care are loc dezvoltarea naturii, societății și gândirii.

Formarea și consolidarea concepției materialist-științifice despre lume și viață, dimensiune fundamentală a conștiinței socialiste, educarea tineretului în spiritul ateismului militant — obiectiv prioritar al muncii instructiv-educative de modelare a omului nou — necesită un demers interdisciplinar, convergent, diferențiat și permanent, de antrenare a tuturor factorilor implicați în educația tineretului.

Prof. ELENA MARIA BĂDILĂ
inspector școlar general al județului Giurgiu

ETAPA SINTEZELOR

(Urmare din pag. 1)

etc., ajutîndu-l să-și dezvolte capacitatea de discernămint critic, să-și formeze opinii proprii, convingeri patriotice, să adopte atitudini în spiritul principialității noastre comuniste, să dea noi conținuturi propriilor lor interese și sentimente.

Toate acestea fac din sintezele finale un act de certă valoare instructiv-educativă, de deschidere spre noi orizonturi de cunoaștere și de manifestare.

De aici și exigența sporită, din toate punctele de vedere, ce trebuie acordată acestor tipuri de lecții. În mod deosebit, se impun pregătirea și organizarea lor în forme cât mai variate și atractive, concepute, după împrejurări, ca discuții colective, prezentări de referate susținute de elevi și urmate de dezbateri colective, vizite-sinteză, excursii-sinteză, sinteză prin rezolvări de probleme, realizări de compuneri în scris, escuri-sin-

teză ș.a. Poate că un efort de inovație didactică se cere aici mai mare decît în oricare altă parte a activității didactice, recurgîndu-se la combinații noi de metode dintre cele mai active, la mijloace didactice, altele decît cele utilizate pe parcurs, de tipul unor scheme sintetice, grafice, tabele comparative, seturi de diapozitive, filme didactice, la activități cu caracter creativ etc., care reușesc să faciliteze efortul integrativ, sintetizarea cuprinzătoare a unui vast material studiat, să întrefînă o atmosferă de participare activă a elevilor.

Fără să se transforme în simple ore de verificare, se impune o atență finalizare a lecțiilor de sinteză cu evaluări relevante din punct de vedere al nivelului de pregătire al elevilor, îndeosebi sub raportul maturizării gândirii și al evoluției capacității lor integrative, de conceptualizare și apreciere valorică.

Amplă manifestare a democratismului culturii noastre socialiste, Festivalul Național „Cîntarea României” constituie un cadru fertil de educare comunistă, patriotică, revoluționară a tinerii generații, un puternic mijloc de stimulare și promovare a creativității și inventivității, de afirmare a inepuizabilului tezaur de talent de care dispun copiii patriei.

Etapa republicană a concursurilor de interpretare artistică, sinteză și încununare a activității cultural-educative desfășurate în această a VI-a ediție a Festivalului Național „Cîntarea României”, a evidențiat atenția acordată îmbogățirii repertoriilor formațiilor și interpretărilor prin valorificarea, cu prioritate, a lucrărilor dramatice și muzicale românești contemporane, a valorilor clasice și a tradițiilor folclorice, urmarea fiind creșterea nivelului calitativ al manifestărilor artistice și integrarea activă a formațiilor în viața culturală a localităților și județelor. Calitatea spectacolelor, alături din perspectiva conținutului, cit și din aceea a formelor de expresie artistică, demonstrează angajarea pionierilor și școlarii față de artă și, prin intermediul acesteia, față de valorile artistice ale patriei noastre.

Spectacolele folclorice au impresionat prin forță, ritm și desen coregrafic, prin puritatea cromatică și geometria decorativității vestimentare, prin sinceritatea actului artistic. Recompunînd, cu trăire autentică, clipe din tezaurul nostru cultural tradițional, copiii din toate județele

Pionierii și școlarii pe marea scenă a țării

șării ne conving că — așa cum l-au preluat de la părinți și bunici — actul artistic face parte din structura intimă a personalității lor, micii interpreți fiind mereu proaspeți în cîntec și joc.

Corurile, trăgîndu-și seva din aceleași tradiții culturale care au menținut unitatea de simțire și gândire a poporului nostru, au abordat o arie repertorială variată și bogată în conținut, cele mai multe remarcîndu-se prin precizie în frazare și intonație, omogenitate și echilibru sonor, pregnanță ritmică, dinamică variată și judicios gradată, prin construcție interpretativă solidă.

Temele majore ale cîntecelor interpretate sînt marile teme ale spiritualității românești: patria, independența, pacea. Dimensiuni ale existenței noastre, aceste valori supreme au fost omagiate, cu sensibilitate și căldură, în impresionante și emoționante montaje literar-muzical-coreografice care au exprimat sentimentele tuturor copiilor țării, de dragoste și prețuire pentru patrie, partid și popor.

Spectacolele de muzică și poezie, momentele artistice oferite de soliștii instrumentiști și formațiile muzicale ca-

O modalitate de lucru, învățarea în clasă

Înarmați cu cerințele teoretice generale ale unei activități cât mai eficiente a procesului de predare-învățare, ne-am angajat, întreg colectivul didactic din școala noastră, la cercetarea, în acest an școlar, a temei: „Forme și modalități de organizare rațională a muncii cu elevii în vederea realizării învățării în clasă”. Tema ne-a fost sugerată de situația neconformă cu cerințele actuale ale nivelului de cunoștințe ale elevilor din școala noastră, concluziile urmînd a le prezenta și valorifica în cadrul ediției a II-a a „Zilelor școlii mureșene”.

Printr-un chestionar ce a cuprins cinci întrebări, am sondat, diferențiat, opiniile elevilor din clasele III-VIII privitoare la activitatea individuală de pregătire acasă, greutățile întâmpinate în pregătire, sprijinul ce-l primesc din partea familiei etc. Concluzia care s-a impus pentru noi a fost că trebuie să ne reconsiderăm activitatea în sensul realizării învățării cit mai depline în clasă.

Unul dintre obiectivele centrale ale activității de îndrumare și control, desfășurată de consiliul de conducere al școlii, de director, în primă instanță, a fost orientarea și îndrumarea personalului didactic în vederea adoptării formelor de organizare și desfășurare, precum și de găsire a tehnicilor celor mai eficiente în activitatea cu elevii.

Printr-un efort conjugat al cadrelor didactice, elevilor și al părinților, cu sprijinul nemijlocit al Inspectoratului Școlar Județean și al organelor locale de partid și de stat, dispunem actualmente de o bună dotare materială a laboratorului, cabinetelor și sălilor specializate, acestea devenind pentru noi încăperi funcțional-dinamice, ce servesc cu multă flexibilitate actul pedagogic, constituite nu ca simple elemente de decor, ci chemate să influențeze statornic și favorabil actul învățării. Folosirea lor la întreaga capacitate este de acum o regulă, toate orele desfășurîndu-se în exclusivitate în ele.

În cadrul asistențelor la ore, am stimulat o atitudine constructivă față de adoptarea unor strategii didactice eficiente, caracterizate prin stimularea intereselor și participarea activă a elevilor, crearea unor situații de învățare care favorizează activitatea independentă și comportamentul explorator al acestora.

În cadrul lecțiilor și al activităților, am supravegheat în mod prioritar modul în care cadrele didactice îi învață pe elevi cum să învețe. Fără să le ofere cunoștințe gata elaborate, ci obișnuindu-i să le dobîndească prin căutare, cercetare și colaborare între ei (sau cu educatorul), printr-un dialog pluridirecțional și nu într-un singur sens, de tipul emițător-receptor, ca în cazul lecțiilor tradiționale expositive. Am considerat că, în acest mod atît predarea cit și verificarea sînt subordonate învățării printr-un climat participativ, asigurînd pentru fiecare elev succesul la învățătură în ritmul propriu

de lucru și, implicit, menținerea interesului pentru cunoaștere prin formarea unei motivații specifice școlii contemporane.

Pentru completarea golurilor din cunoștințele elevilor care manifestă greutăți în asimilare, pe lângă diferențierea activității de învățare în clasă, utilizarea cu precădere a metodelor activ-participative, s-a realizat pregătirea lor suplimentară în cadrul consultațiilor de învățare la școală, prin programul zilnic prelungit la clasele ciclului primar, respectiv la ciclul gimnazial, prin ore de consultații și meditații la principalele obiecte de studiu.

Am perseverat, de asemenea, în folosirea și a altor pirghii educative care, prin potențialul de care dispun, pot să își aducă o contribuție pozitivă la actul de învățare. Dintre ele amintim aici valorificarea săptămînală a acțiunii „Banca de onoare”, precum și emisiunile periodice realizate la stația de amplificare a școlii, unde, prin rotație, fiecare clasă își prezintă realizările precum și neîmplinirile din activitatea săptămîinii, în cadrul programului „Radio-semafor” etc.

Luînd în calcul datele statistice ale trimestrului I din ultimii trei ani școlari, prin extinderea unor metode și procedee de realizare a învățării în clasă, putem deduce, cu ușurință, că această

modalitate de lucru cu elevii se dovedește deosebit de eficientă.

Revenind la ideea de bază a temei noastre (învățarea în clasă), pe baza strategiei focalizate pe obiective, constatăm că se modifică profund rolul educatorului, el nemaiputînd fi acceptat ca simplu releu de informații în procesul didactic. Lecția, după noua titulatură de predare-învățare, înseamnă să se învețe în clasă, prin cooperarea elevilor cu educatorul, fiind total diferită de lecția tradițională de predare-verificare, cu învățare acasă.

Promovînd învățarea în clasă fundamentală pe o pedagogie de sprijin al elevilor și de cooperare cu aceștia am reușit, în bună măsură, instaurarea unui stil de muncă dinamic, creativ, cu depășirea inerției, prin cultivarea unui spirit de muncă angajat.

Pentru a generaliza cit mai operativ experiența pozitivă cîștigată de unii colegi în această direcție, procedăm adesea la analiza în comun a lecțiilor asistate, asigurînd în acest mod un util schimb de opinii și învățăminte pentru activitatea de viitor. Se poate afirma pe deplin temei că demersurile conducerii școlii pentru adoptarea metodelor prin care îi ajutăm pe elevi să învețe în timpul lecției au găsit receptivitate deplină la toate cadrele didactice de la noi, intens preocupate de însușirea, aplicarea și perfecționarea acestor metode.

Prof. MIHAI G. POP
directorul Școlii din Ideciu de Sus,
județul Mureș

ția originală a copiilor, a sporit preocuparea pentru exprimarea în spectacol a specificului cultural al județelor. De asemenea, s-a realizat o bună selecție pe genurile artistice și categorii de clasament, la nivel județean. S-au creat astfel premise pentru o participare de cel mai înalt nivel calitativ la amplele manifestări cultural-educative-pionieresti ale verii acestui an: gala cîntecului patriotic și dansului pionieresc „Omagiu patriei și partidului”, concursul „Copiii lumii doresc pacea”, concursul pionieresc de folclor ș.a.

Prezența în juriile festivalului a unor personalități ale vieții noastre cultural-artistice și întîlnirile acestora cu instructorii formațiilor participante au constituit un bun prilej de cristalizare a unor direcții și modalități de acțiune în arta cu copii și pentru copii.

În perioada imediat următoare, prin finalizarea activității de creație artistică în cadrul expozițiilor republicane „Sub flamura partidului creștem odată cu țara” (artă fotografică), „România — plai de aur” (artă plastică), „Pămînt străbun” (artă populară), „Cravatele roșii cu tricolor” (filatelie), precum și al concursurilor cîntecurilor pionieresti și de creație literară „Ținere condică”, se va întregi tabloul unei mișcări cultural-educative complexe, vii, marcate de permanent spirit novator.

ADRIAN LEONTE
instructor, Consiliul Național
al Organizației Pionierilor

CONSULTAȚIE

Specificul relațiilor morale în lupta pentru așezarea tuturor raporturilor sociale pe baza principiilor eticii și echității socialiste

În concepția partidului nostru, construirea societății socialiste înseamnă atât crearea și dezvoltarea structurilor sociale obiective — forțele de producție și relațiile de producție socialiste —, cât și a celor subiective — omul nou, cu o înaltă conștiință socialistă revoluționară, care, trăind în conformitate cu principiile eticii și echității socialiste, este capabil să-și realizeze propria fericire. În această viziune, în actuala etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, ca urmare a creșterii progresive a rolului factorului subiectiv, conștient, în ansamblul proceselor constructive din țara noastră, este adusă, tot mai mult, în prim plan, dimensiunea morală a practicii sociale, în sensul afirmării, în întreaga viață socială, a principiilor eticii și echității socialiste.

Afirmarea principiilor eticii și echității în raporturile sociale din viața cotidiană, influența lor decisivă în formarea comportării comuniste necesită o temeinică investigare teoretică a lor, dublată însă de o permanentă și susținută activitate politico-educativă. Cu alte cuvinte, fiind necesară cunoașterea teoretică a problemelor eticii și echității socialiste, trebuie ca, pe baza cunoașterii, să fie elaborată orientarea, prognoza pentru acțiune, în vederea desfășurării unei educații morale eficiente și realizării participării efective și conștiente, la transformarea acestor probleme în principii fundamentale de viață și de muncă comuniste, care să stea la baza tuturor raporturilor sociale.

Pentru ca principiile eticii și echității socialiste să devină, sub forma lor detaliată, norme de acțiune, este necesar ca ele să fie mai întâi elemente (convingeri) ale conștiinței morale. Din acest punct de vedere **conștiința morală** se instituie ca „bază” (ideologică), atât pentru principii, cât și pentru relațiile morale — terenul pe care acestea se materializează și se obiectivează. Conștiința morală este acel element de legătură, pe de o parte, între condițiile vieții materiale și normele morale și, pe de altă parte, între acestea și raporturile sociale. Mai precis, ea se interpoziționează între normă — care indică ceea ce „trebuie” să fie — și activitatea practică a individului, colectivității, formând astfel baza relațiilor morale.

Controlul social al respectării normelor și valorilor morale în cadrul rapor-

turilor umane presupune nu constringerea — ca în cadrul celor juridice — ci convingerea, adeviziunea indivizilor. Deci, specificul conștiinței morale, în esențialitatea ei, constă în faptul că individul se comportă moral în mod conștient, deliberat, prin interiorizarea, sub formă de convingeri, a exigențelor moralei. Prin educația pe care o primesc — în familie, în școală, în colectivele de muncă — prin forța convingătoare a experienței lor de viață și prin puterea exemplului celor cu care conviețuiesc, oamenii își însușesc principiile moralei. Însușindu-le, le consideră ale lor și le practică în cadrul relațiilor morale dintre ei. Relațiile morale reflectă tocmai eficacitatea cu care principiile morale ale societății se concretizează în relațiile sociale reale. De aceea **relațiile morale** nu sînt altceva decît modalitățile în care se realizează practic — în fapte și atitudini — principiile, valorile și normele morale. Aceste relații morale depind hotărîtor de natura și nivelul conștiinței morale care le motivează. Relațiile morale însoțesc și determină toate raporturile dintre oameni, negăsindu-se niciodată în formă „pură”.

Specificul relațiilor morale, în raport cu celelalte relații sociale, rezultă din caracterul lor conștient și din specificul aprecierii comportamentului oamenilor, apreciere care este făcută prin prisma normelor morale, așa cum se reflectă ele în conștiința lor. În ansamblul lor, relațiile morale formează conduita morală și se manifestă ca mijloace de integrare socială, de potrivire a comportamentului individual cu comportamentul celorlalți semeni și de armonizare a interesului personal cu cel social general.

În societatea socialistă are loc o creștere a rolului conștiinței morale și a influenței pe care ea o exercită, atât asupra existenței sociale, cât și asupra celorlalte forme ale conștiinței sociale (politică, juridică etc.). De aceea, trebuie să se desfășoare o acțiune conștientă, organizată, continuă și multilaterală pentru a pune de acord planul conștiinței morale cu cel al practicii sociale.

Conștiința morală socialistă constituie un proces contradictoriu, îndelungat, în cadrul căruia noile valori morale se impun și ciștigă, treptat, teren în comportamentul și conduita maselor de oameni ai muncii. Conștiința morală se dezvoltă în condițiile luptei dintre vechi și nou,

prin depășirea revoluționară a unor idei, sentimente și atitudini din trecut, care mai persistă încă și își pun amprenta asupra comportamentului unor oameni. Formarea și dezvoltarea conștiinței morale socialiste necesită o conducere și o îndrumare permanentă din partea partidului comunist, o activitate sistematică de educare a tuturor membrilor societății noastre în spiritul principiilor eticii și echității socialiste. Așadar, atât conținutul, cât și caracterul unitar al conștiinței morale se realizează în chip dialectic, presupunînd, pe de o parte, promovarea unor atitudini combative, militante împotriva concepțiilor retrograde, împotriva mentalităților, deprinderilor, comportamentelor înapoiate, învechite, pe de altă parte, formarea unor puternice trăsături etice coresponsătoare trăsăturilor vieții materiale, noilor relații statornicite în societatea noastră.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, formarea și dezvoltarea relațiilor practice morale presupun însușirea (asimilarea) și generalizarea aplicării în viață a principiilor și normelor eticii și echității socialiste. Aceasta reprezintă nu numai o cerință de ordin moral, dar și o necesitate obiectivă a procesului de continuă perfecționare a societății noastre, în sensul înnoirii raporturilor sociale dintre oameni. „Organizînd și conducînd marea operă istorică de făurire a socialismului și comunismului pe pămîntul României — se arată în Codul moral al comunistilor — Partidul Comunist Român acordă o atenție primordială făuririi unui om nou, cu o conștiință înaltă și înalte trăsături morale, promovării unor raporturi noi între oameni, afirmării depline în toate sferele vieții sociale a principiilor eticii și echității socialiste”.

În acest context, partidul nostru se preocupă de instituirea unui climat social care să favorizeze afirmarea deplină în practică a principiilor eticii socialiste. În acest sens, începînd cu Congresul al IX-lea partidul a inițiat o serie de măsuri privind realizarea unor noi raporturi morale între oameni, bazate pe respect și colaborare în toate sectoarele vieții sociale. Menționăm în această direcție măsurile vizînd egalitatea socială a oamenilor și egalitatea tuturor în drepturi și obligații, în fața legilor; promovarea oamenilor în funcție de rezultatele și capacitățile lor, confirmate în procesul muncii; stabilirea răspunderii după prejudiciul cauzat societății și semenilor etc. De asemenea, amintim posibilitățile oferite de permanența activității educative desfășurate de organizațiile de partid, de masă și obștești, de toți factorii cu sarcini în acest domeniu — dintre care școala este unul de primă mărime și importanță — în vederea valorificării tuturor mijloacelor de înrînire a conștiinței morale a fiecărui membru al societății noastre.

Structurile sociale obiective și cele subiective sînt propice pentru promovarea principiilor eticii și echității socialiste,

dar traducerea în viață a principiilor moralei socialiste depinde, în ultimă instanță, de toți membrii societății, fiind o problemă a tuturor și a fiecăruia în parte. De aici nevoia transformării muncii politico-ideologice și moral-educative în factor catalizator al acțiunii fiecărui individ, al conștiinței și conduitei sale. Așadar, așezarea tuturor relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii socialiste înseamnă, în primul rînd, transformarea personalităților individuale în spiritul acestor principii, transformare activă și multilaterală, proces în cadrul căruia sîntem cu toții, simulan, educatori și educați.

Realizarea deplină a principiilor eticii socialiste presupune lupta împotriva oricăror manifestări potrivnice acestora. Uneori, se mai manifestă, în diferite zone ale practicii sociale — în special, în cadrul relațiilor morale, — atitudini și mentalități înapoiate, comportări în conformitate cu principiile și valori proprii moralei burgheze, iar aplicarea consecventă a principiilor eticii și echității socialiste este împiedicată și de înțelegerea lor îngustă, subiectivă și arbitrară, cu toate consecințele negative ce decurg de aici. Eradicarea acestor manifestări, atitudini și comportări se realizează printr-o activitate intensă, perseverentă, continuă, a tuturor factorilor educaționali.

Respectarea principiilor și normelor vieții și muncii comuniste, ale eticii și echității socialiste are pentru cadrele didactice o dublă semnificație. În primul rînd, acestea trebuie să le respecte în propria activitate, servind drept exemplu celor incredințați spre instruire și educare și, în al doilea rînd, ele au obligația să vegheze la respectarea acestora și în cadrul celorlalte situații de viață. Căci, exemplul personal al cadrelor didactice, de comportare ireproșabilă, în spiritul eticii socialiste, are un efect educativ major asupra celorlalți oameni (părinți ai elevilor, rude, prieteni) și determină creșterea autorității lor morale, a prestigiului școlii. De aceea, toate cadrele didactice trebuie să reflecteze, cu autoexigență, asupra propriului lor comportament și să vadă în școală unde profesază cel mai prielnic loc unde principiile eticii și echității socialiste pot prinde viață.

Întreaga activitate din școală trebuie să fie astfel organizată încît aceste principii să caracterizeze conduita și comportamentul fiecărui elev, iar asimilarea și respectarea lor să ducă la formarea unei atitudini civice, indicînd măsura în care acestea au devenit convingeri, mobiluri interne ale purtării colidiene.

Prof. dr. CONSTANTIN STROE

Claritatea — obiectiv principal în asigurarea calității lecțiilor de științe sociale

Realizarea sistemului unitar actual al predării științelor sociale se cere fructificată în consonanță cu scara de valori impusă de dinamismul caracteristic societății noastre, cu transformările fără precedent ce au loc în structurile și conținutul vieții social-politice și economice a țării. Găsim aici mobilul principal al perfecționării metodice și în domeniul științelor sociale, în care claritatea mesajului transmis de profesor și receptat de elev ocupă, mai ales, în această ultimă etapă a consolidării cunoștințelor, un loc important sub aspect cognitiv (cunoștințe, explicații, interpretări), afectiv (sentimente, stări de spirit, mentalități, moduri de gândire) și comportamental (atitudini, fapte, acțiuni). Sîntem uneori tentați să considerăm că elevul posedă, în domeniul științelor sociale, cunoștințe care se cer doar completate! În realitate, noțiunile în speță pe care tinerii le au la admiterea în liceu, sînt insuficiente, însușirea lor a fost adesea realizată sporadic și nesistematic, în afara disciplinelor din domeniul discutat; interpretarea logică și conexiunile cu alte cunoștințe sînt uneori precare. În atare situație, profesorul de științe sociale se vede dator, prin metode adecvate, să faciliteze înțelegerea de către elevi a noțiunilor de bază care vor contribui la formarea gândirii lor social-politice și economico-filosofice.

Bunăoară, în clasa a IX-a, lecțiile introductive legate de „Producția bunurilor materiale” și în care sînt incluse noțiuni ca: modul de producție (cu laturile și elementele componente), „Economia României socialiste” (cu structura ei) etc., se cer realizate prin claritatea definirii acestor noțiuni, cu argumente convingătoare și prin sublinierea semnificației variabile a cuvintelor, iar unde este cazul, prin exemplificări pertinente. În acest mod, termenii, conceptele, cuvintele poartă în ele certitudine, înlătură eventuala detașare față de cele predate, sporește înțelegerea informației. Avînd consolidate primele noțiuni economice, elevului îi este mult mai ușor să înțeleagă și să învețe noțiuni mai complexe, legate de organizarea producției și a muncii în întreprinderea socialistă de stat, de indicatorii producției întreprinderii, de autogestiu-

nea economico-financiară, de productivi-

tatea muncii, costul de producție, beneficiul și rentabilitatea ș.a., devine capabil să înțeleagă esența evenimentelor, intercondiționarea diferitelor acte economico-sociale, să participe, mai ales în viitor, la infaptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a țării. Raportul dintre claritatea lecțiilor și capacitatea cognitivă a elevilor este evidențiat cu deosebire în clasa a XI-a, la obiectul Economie politică, în cadrul căruia elevii parcurg teme cu un bogat conținut de idei din domeniul economic. Ei trebuie să devină capabili să interpreteze la nivel superior legitățile și faptele economice, să cerceteze ei înșiși aspectele economice din atelierul-școală și întreprinderea patronatoare. Sub acest aspect, claritatea lecției se dovedește a fi ferment al legăturii dintre informația difuzată în timp și finalitatea practică. În situațiile în care se constată dereglări sau disfuncțiuni între mesaj și receptare, profesorul are datoria de a urmări cauzele și de a realiza perfecționările de rigoare: să revină, dacă este cazul, pentru a înlătura intreruperile legăturilor dintre informație și receptare, cu explicații convingătoare, să folosească o gamă variată de argumente menite să ajute elevii nu numai să înțeleagă problema pusă în discuție, ci și să-și interiorizeze elementele de fond ale informației, să le trăiască aievea.

O deosebită importanță o are claritatea în expunerea lecțiilor de filosofie la clasa a XII-a, prin intermediul cărora profesorul are nobila misiune de a contribui la realizarea unitară a concepției materialist-științifice asupra existenței, în gândirea și comportamentul elevilor. Se știe, prin celelalte discipline, elevii și-au construit „cărămizile primare” în vederea înțelegerii proceselor și fenomenelor naturale și sociale. Ele se cer însă și aici ordonate, sistematizate, valorificate prin integrarea tuturor cunoștințelor într-un sistem optim totalizator, lucru care se realizează mai ales prin lecțiile de recapitulare și de sinteză. De aceea, indiferent de metoda didactică pe care o folosește și o consideră eficientă, cadrul didactic are în vedere ca informația transmisă elevilor să asigure modelarea materialist-dialectică a conștiinței acestora. Noutatea științifică și esențializarea ei, implicată în categoriile cu care operează filosofia, viziunea sistemică asupra rea-

lității, sînt hotărîtoare în formarea spiritului științific autentic la elevi. Sub acest aspect, capacitatea profesorului de filosofie se vedește în modul în care reușește să se facă înțeles de elevi, în care aceștia și-au format cunoștințe și convingeri despre realizarea obiectivă și despre legile care o guvernează și, formîndu-și, pe această bază, un ideal de viață realizabil, un comportament adecvat.

Ca și în cazul cunoștințelor din domeniul economic, în lecțiile de filosofie, unde se operează cu noțiuni de maximă generalitate (materie, conștiință, conținut, formă, esență, fenomen, cauză, efect, posibilitate, probabilitate, realitate etc.), noțiuni pe care elevii, chiar dacă le-au utilizat la alte discipline, nu le-au interpretat în sens filosofic, profesorul are menirea de a transmite astfel mesajul cognitiv-educativ. Încît cuvintele, frazele, imaginile figurative să ajungă nealterate și explicite la cei care le receptează. Cu alte cuvinte, informația trebuie să dezovertă procesele cognitive și psihologice scontate. Interacionînd cu auditoriul, cadrul didactic trebuie să evite întotdeauna

ambiguitatea, monotonia, expresiile „sofisticate” sau voit „savante”, automatismele de limbaj, să lupte pentru o calitate sporită de înțelegere și credibilitate, întrucît informațiile sale au efecte pozitive doar atunci cînd elevul gîndește, simte și acționează. Ținem totodată seama de particularitățile bio-psihice și temperamentale ale elevilor, de nivelul lor de cunoștințe filosofice acumulate anterior și de cultura lor generală. Formularea clară și redarea corectă a gîndurilor contribuie la înțelegerea și aprofundarea informațiilor, faptelor, aprecierilor și argumentelor, a conexiunilor dintre idei. În acest mod, elevul este introdus în lumea reală, dar specială, pe care o creează cuvintele și frazele noastre. Eficacitatea muncii, privită sub aspectul calității, devine mult sporită dacă avem în vedere bogăția, claritatea și precizia ideilor, argumentarea teoretică și faptică convingătoare, limbajul sugestiv, atractiv, spiritul prospectiv și combativ.

Prof. dr. PAUL ȘIPUREL
Liceul Industrial Nr. 2 din Roman

Evaluarea formativă — factor de progres școlar

(Urmare din pag. a 5-a)

cuprind esența lecției și asupra cărora se insistă în mod deosebit. Elevii le notează aparte și sînt anunțați că aceste itemuri vor intra în componența subiectului lecției de control, a cărei dată se anunță la început de capitol; b) După parcurgerea lecțiilor curente, se face repetarea acestor itemuri acasă și la școală, sub supravegherea profesorului; c) Se efectuează lucrarea de control, fără colaborare și fără folosirea vreunei surse de informație; d) Anunțarea rezultatelor în ora imediat următoare și refacerea acelor puncte care nu au fost corect rezolvate; e) Dacă este cazul, lucrarea se repetă după o nouă reinvățare în clasă, notele de la prima și a doua lucrare constituind o medie care se trece în catalog. Caracterul formativ al lecției se vedește în aceea că, și de astă dată, elevii care nu au rezolvat corect sarcinile le pot relua, asigurîndu-li-se alte repetiții, pînă ce obțin rezultate satisfăcătoare. Pe primul plan stă învățarea și nu notarea. Lecția de la sfîrșitul capitolului se desfășoară la fel, ea putînd conține și întrebări din prima parte a capitolului. Toate sarcinile de recapitulare și sinteză se rezolvă prin astfel de lecții, în care se asigură învățarea pentru toți elevii.

În funcție de disciplina de învățămînt, de vîrsta elevilor și de nivelul clasei, sînt posibile multe variante. De pildă, la disciplinele cu o oră pe săptămîină se procedează mult mai concis. Dar se înlătură cazurile cînd media elevilor se încheie dintr-o notă la oral și o lucrare scrisă. Elevii învață oră de oră și sînt examinați oră de oră.

Experimentul a arătat că nu-i ușor să se stabilească în mod corect aceste etape și itemuri, dar și mai greu este să introducem asemenea lecții în sistemul muncii profesorilor. De aceea ar fi de dorit ca atât timpul, cât și problemele (întrebările, itemurile) pentru aceste lecții să se includă în programe, ceea ce nu ar însemna decît cîteva pagini în plus. Profesorii ar avea libertatea de a complica sau simplifica aceste întrebări, dar ar avea concomitent obligativitatea de a introduce lecții de evaluare formativă, cu o mare valoare în asigurarea succesului școlar. Rezultatele obținute de noi sînt foarte încurajatoare: în astfel de lecții, clase întregi obțineau note de la șase în sus. Pentru obținerea tuturor argumentelor necesare, socotim că un număr de școli ar trebui să verifice acest model complex de organizare a lecțiilor sub directă îndrumare a Ministerului Educației și Învățămîntului.

Aspecte majore ale conducerii procesului de învățămînt la nivelul școlii

Pivotal central al conducerii unității școlare este procesul de învățămînt, iar preocuparea pentru asigurarea unei calități superioare a acestuia reprezintă vectorul de prim ordin al activității consilierilor de conducere și directorilor de școli. Întreaga activitate de planificare, organizare, coordonare, îndrumare, control sau decizie — ca funcții principale ale conducerii — ar rămîne suspendată în gol în absența perspectivei calității procesului de învățămînt. Aceasta este scopul cel mai de seamă al muncii din școală, lui îi sînt subsumate toate celelalte activități și de aceea trebuie să apară foarte net marcat în gândirea și acțiunea oricărui conducător din învățămînt.

Pentru directorii de școli și ceilalți membri ai consilierilor de conducere, o astfel de preocupare își amplifică sensul și rostul în condițiile în care lor le revine, prin poziția pe care o ocupă în ierarhia organelor de îndrumare și control ale învățămîntului, primul răspundabilității în stimularea potențialului de gândire și capacității de acțiune ale cadrelor didactice. Ei reprezintă prima verigă din sistemul de conducere menită să asigure un grad de înaltă profesionalitate celor ce educă profesionalitatea. Fiecare act de conducere la nivelul școlii se întemeiază, de fapt, pe cunoașterea nemijlocită, de zi cu zi, prin nenumărate fire, a muncii cadrelor didactice.

Instrumentul principal de orientare și directivă a ansamblului activității de conducere desfășurată de director și de membrii consiliului de conducere este planul general de muncă al școlii. În cadrul acestui plan, secțiunea sau capitolul principal este optimizarea calității și eficienței procesului de învățămînt ocupă un loc decisiv. Identificarea obiectivelor subsecvente respectivului domeniu de activitate, cu rol hotărîtor în conducerea unității școlare, este dificilă și cere un efort considerabil. Din acest motiv, în destul de multe cazuri, stabilirea obiectivelor reprezintă unul din punctele nevralgice ale conținutului planurilor generale de muncă și, în consecință, ale însăși activității agenților de referință al conducerii școlii. Acesta este motivul pentru care apreciem ca utilă popularizarea unor din obiectivele desrînsse de noi, prin consultarea planurilor de muncă mai reprezentative ale unui număr destul de mare de școli generale și de licee din Capitală și din diverse județe. Iată cum sînt formulate aceste obiective:

- asigurarea promptă, avizată și competentă a condițiilor organizatorice menite să contribuie la ridicarea nivelului calitativ al procesului de învățămînt;
- reflectarea, în cadrul tuturor disciplinelor și la nivelul posibilităților și capacității de învățare ale elevilor, a progreselor și direcțiilor de bază ale cunoașterii științifice;
- consolidarea procesului de integrare a școlii cu producția, asigurarea unității cunoștințelor obținute la lecții cu practica productivă, imprimarea unui pronunțat caracter practic-aplicativ și interdisciplinar în regulul proces de învățămînt;
- utilizarea cu precădere a tehnologiilor didactice, care corespund noilor obiective ale instruirii, acordînd importanță deosebită procedurilor moderne, activităților aplicative și participative;
- promovarea conținutului militant revoluționar al întregului proces de învățămînt realizat la lecții;
- promovarea cu fermitate a unității dialectice, dintre latura științifică, profesională și tehnică și cea politico-ideologică a procesului de învățămînt;
- stimularea spiritului de investigație al elevilor, a capacității lor de sinteză, a curiozității intelectuale și creativității acestora;
- îmbunătățirea comunicării orale și scrise a elevilor, creșterea exigențelor din partea tuturor cadrelor didactice față de modul de exprimare al acestora;
- gestionarea rațională a timpului de instruire disponibil în cadrul lecțiilor;
- selecționarea și pregătirea suplimentară a elevilor care au aptitudini deosebite la anumite discipline de învățămînt sau se pregătesc pentru diferite categorii de examene-concurs;
- depistarea cauzelor reale ale insucceselor școlare înregistrate de unii elevi, organizînd sprijinirea lor diferențiată și în timp util;
- ameliorarea evaluării rezultatelor activității școlare, ca premisă pentru auto-reglarea și îmbunătățirea continuă a procesului de învățămînt ș.a.m.d.

În legătură cu formularea acestor obiective, care constituie, în fapt, aspectele majore ale conducerii procesului de învățămînt la nivelul unității școlare, facem următoarele precizări: ele se referă la o singură secțiune (capitol sau domeniu de activitate) a planului general de muncă al școlii, din cele circa 8, 10 sau chiar 12 secțiuni sau capitole care cuprind această în mod curent; și numai pentru secțiunea respectivă, obiectivele redată anterior în diverse variabile propoziționale nu au un caracter exclusiv și nici exhaustiv; din această baterie de obiective, directorii își pot alege, pentru o anumită etapă, numai 3—4 obiective sau atîtea cîte sînt necesare, din rîndul acelor care au caracter prioritare

și se potrivesc condițiilor concrete în care-și desfășoară activitatea; chiar în condiții de preluare, variabilelor propoziționale anterioare li se pot aduce completări, revizuirii, menite să nuanțeze, să facă mai apte și să confere un grad de certitudine.

Și pentru celelalte secțiuni sau capitole ale planului general de muncă al școlii cum ar fi dezvoltarea și modernizarea bazei didactice-materiale a procesului de învățămînt, instruirea practică a elevilor, activitatea educativă a diriginților, activitatea metodic-științifică a personalului didactic, activitatea politico-ideologică, tehnico-științifică, cultural-artistică și sportiv-turistică desfășurată în colaborare cu organizațiile revoluționare de copii și tineret ș.a.m.d., sînt sau pot fi elaborate adevărate familii de obiective imediate, cu scadență medie sau strategică. Stabilirea acestora este necesară deoarece, așa cum se știe, desfășurarea procesului de învățămînt, ca și a celui de conducere a unității școlare, constă, în primul rînd, în realizarea multimei de obiective pe care și le asumă agenții de referință. Iar punerea la dispoziția conducătorilor de școli a unor baterii de obiective pentru fiecare domeniu de activitate le oferă un larg spațiu de opțiune, comparîndu-se cele cuprinse în planurile generale de muncă ale altora cu ceea ce este necesar și trebuie să se realizeze în propria școală. Pe temeiul relevanței lor practice pot fi preluate, îndreptățiți, obiectivele care se potrivesc, adică obiectivele care determină o atitudine de implicație, asertare sau echivalență între ceea ce este necesar la alții și în propria școală. Circumscrierea obiectivelor specifice capitolelor sau domeniilor de activitate ale planului general de muncă al școlii constituie punctul de pornire în stabilirea detaliată și coordonarea măsurilor și acțiunilor pentru îndeplinirea fiecăruia din respectivele obiective. În funcție de necesități, de posibilități, de ceea ce este semnificativ și particular pentru fiecare unitate școlară, precum și de dimensionarea schimbărilor sau mutațiilor proiectate, pentru fiecare obiectiv se pot stabili mai multe măsuri și acțiuni concrete. Detalierea lor explicită reprezintă, în exprimare metaforică, un fel de hartă de drumuri îndreptate spre o anumită țintă, pe care se face o călătorie către o destinație precisă, acesta fiind tocmai obiectivul de atins. Totodată, îndeplinirea riguroasă a măsurilor și acțiunilor, fiecare dintre ele avînd conținutul valoric diferit în atingerea obiectivelor propuse, impune stabilirea precisă a termenelor de realizare și a executanților, care pot fi din rîndul membrilor consiliului de conducere, alți membri din rîndul personalului didactic al școlii sau ai factorilor cu care cooperează școala.

Realismul, caracterul concret și precis al măsurilor și acțiunilor, conferă un înalt grad de certitudine îndeplinirii obiectivelor stabilite, operativității și, în general, funcționării sistemului de conducere la nivelul școlii. Dăm spre ilustrare măsurile și acțiunile selecționate din diverse planuri generale de muncă pentru realizarea unuia din obiectivele redată anterior, acela care vizează selecționarea și pregătirea suplimentară a elevilor care au aptitudini deosebite la anumite discipline de învățămînt sau se pregătesc pentru diferite categorii de examene. În rîndul acestor măsuri și acțiuni se înscriu: identificarea de timpuriu a elevilor cu aptitudini deosebite, pe baza succeselor la învățură și a altor dovezi; nominalizarea centralizată a acestora la nivelul cadrelor și supunerea lor unei atenții pedagogice speciale; asigurarea, în cadrul cadrelor, a unei „programe de învățămînt îmbogățite” pentru acești elevi, încurajarea lor pentru a-și exercita și dezvolta aptitudinile speciale în cadrul olimpiadelor școlare și altor forme de activitate; organizarea lecțiilor suplimentare, a consultațiilor și activităților practice, toate cu caracter facultativ, ca mod de a asigura un quantum de cunoștințe sporit pentru acești elevi; îndrumarea și verificarea studiului individual dirijat al elevilor dotați, pentru adîncirea sau lărgirea cunoștințelor, după nivelurile de aptitudini și interesele elevilor respectivi, deprinderea elevilor de a studia în bibliotecă, de a culege datele din mai multe surse, de prelucrare și evaluare a informațiilor; specializarea, prin acțiuni la nivelul catedrei, a profesorilor care conduc activitățile de sprijinire a elevilor dotați; selecționarea elevilor dotați, pentru tabelele de vară de profil, bazate pe un program de pregătire specializat; stabilirea unui program de pregătire suplimentară pentru elevii care se prezintă la examenele de treaptă, la bacalaureat și la concursul de admitere din învățămîntul superior; cooperarea, după posibilități, a cadrelor de specialitate din școli cu cele din învățămîntul superior și cu specialiștii din institutele de cercetare, în toate genurile de acțiuni care vizează pregătirea suplimentară a elevilor ș.a.

Precizăm că pentru realizarea fiecăruia din celelalte obiective menționate anterior se impune stabilirea detaliată a măsurilor și acțiunilor corespunzătoare.

Chiar dacă nu mai putem vorbi de atotputernicia directorului de școală în condițiile conducerii unipersonale, el rămîne totuși, în plan individual, punctul terminus în filiera ierarhică a unității

școlare și tocmai de aceea se impune să aibă o concepție de maximă claritate în legătură cu obiectivele, măsurile și acțiunile cuprinse în planul general de muncă. Deși acest plan este o operă colectivă, totuși directorul trebuie să asigure în modul cel mai direct și mai precis înțelegerea de către fiecare cadru didactic a concepției care guvernează activitatea de ansamblu și din fiecare sector al școlii, precum și a dezișionării conștiente a acestora față de sarcinile curente și de perspectivă cuprinse în planul general de muncă.

Asistențele la lecții și, în general, controlul riguros al întregii activități instructiv-educative a personalului didactic constituie cea mai importantă și cea mai eficientă formă de contact, de cunoaștere și influențare a oamenilor. În legătură cu această activitate se ridică cel puțin două probleme: a) cît de pregătit este directorul pentru controlul competent și exigent al procesului de învățămînt; b) cît timp are directorul pentru efectuarea acestuia. Ambele probleme se fragmentează, la rîndul lor, în altele. În orice caz, pentru optimizarea calității și eficienței procesului de învățămînt desfășurat la lecții se impune direcționarea activității întregului personal didactic din școală spre realizarea următoarelor sarcini pedagogice cu caracter permanent: parcurgerea ritmică a materiei; asigurarea caracterului științific al lecțiilor; folosirea metodelor active și a mijloacelor tehnice moderne în procesul de predare-însușire a cunoștințelor; asigurarea caracterului practic-aplicativ al cunoștințelor prin realizarea lucrărilor, demonstrațiilor și experiențelor prevăzute în programele școlare; valorificarea caracterului educativ al lecțiilor, urmărindu-se însușirea comportamentelor cerute de normele și principiile eticii și echității socialiste; activitatea diferențiată și individualizată cu elevii; stimularea inițiativei și creativității elevilor; efectuarea la timp și în bune condiții a recapitulărilor curente, trimestriale și finale; îndrumarea studiului individual al elevilor; verificarea periodică, frontală sau prin sondaj, de fiecare învățător sau profesor, a caietelor de notițe ale elevilor, a modului cum și-au efectuat temele pentru acasă, precum și a modului

cum sînt folosite și îngrijite manualele școlare; notarea obiectivă, stimulatoare și ritmică a elevilor, trecerea notelor în catalog și în carnetul de elev, cu evitarea perioadelor incompatibile de asalt în notarea elevilor la sfîrșitul trimestrului; punctualitate riguroasă la începerea și încheierea orelor de curs, precum și în respectarea întregului program de muncă al școlii; asigurarea ajutorului la învățură pentru elevii care întâmpină dificultăți în însușirea cunoștințelor la anumite obiecte de învățămînt; testarea nivelului de cunoștințe al elevilor pe clase și discipline de învățămînt prin lucrări de control și probe practice administrate de conducerea școlii; stabilirea unui orar de pregătire suplimentară pentru elevii din clasele a VIII-a, a X-a și a XII-a în vederea pregătirii pentru examenele de treaptă, a absolvirii școlii și pentru concursul de admitere în învățămîntul superior; selecționarea și pregătirea elevilor în vederea olimpiadelor școlare etc.

Fiecare director dispune de un întreg sistem de mijloace pentru cunoașterea și influențarea cadrelor didactice, din rîndul acestora menționînd lucrările de sondaj administrate periodic elevilor, controlul caietelor de notițe și de efectuarea temelor, al notării tezelor, al cataloagelor, precum și întrevederile bilaterale programate de director sau soliciitate de colaboratori. Pentru că, pe de o parte, timpul de lucru rămîne relativ același, în timp ce volumul sarcinilor crește, iar, pe de altă parte, pentru că unii profesori ajută conducerea să-și economisească timpul, iar alții, să-l îrosească. În încheierea notațiilor noastre privind stîlul relațiilor directorului de școală, ni se pare potrivit să menționăm personalului didactic în vederea economisirii timpului și a evitării intreruperilor în muncă ale directorului, pentru ca acesta să-și asigure o judicioasă dozare a efortului între diferite activități, să elimine contactele inoportune cu așa-zisii „mîncători de timp” și să se poată concentra asupra problemelor fundamentale ale conducerii școlii, respectiv ale mobilizării întregului colectiv didactic la îndeplinirea exemplară a sarcinilor.

Conf. dr. VASILE V. POPESCU

Manifestare științifică dedicată instruirii asistate de calculator

În zilele de 16—17 aprilie a.c. s-au desfășurat, la Iași, organizate de Ministerul Educației și Învățămîntului, Comisia Națională pentru UNESCO, Ministerul Industriei Electrotehnice și de Institutul pentru Tehnică de Calcul și Informatică, un simpozion și o masă rotundă, dedicate utilizării calculatoarelor electronice în procesul de învățămînt.

Importanța acestei direcții de dezvoltare a didacticii moderne a fost subliniată de dr. Liviu Petrina (Comisia Națională UNESCO), prof. dr. Adrian Petrescu (Institutul Politehnic din București), prof. Traian Grădescu (inspector în Ministerul Educației și Învățămîntului), Dr. Constantin Miroiu a prefigurat direcțiile de dezvoltare ale doării unităților școlare cu „hardware”, precum și metodologia proiectării „software”-ului educațional în anii următori.

Cele 57 de comunicări, care au fost cuprinse în program, reflectă, atît prin tematica abordată, cît și prin modul de tratare a problemelor, nivelul actual de pătrundere în această complexă problematică — nu numai în plan teoretic, ci și în ceea ce privește practica utilizării calculatorului în instruire.

În primul plan, se detașează cercetarea desfășurată de Sectorul de programe informatice din cadrul Institutului pentru Tehnică de Calcul și Informatică; colectivul acestui sector a proiectat și experimentat, sub conducerea dr. Marcela Iosep, programe de instruire pentru mai multe discipline (învățămînt liceal); cercetarea a demonstrat oportunitatea introducerii calculatorului, precum și diversitatea posibilităților de utilizare a acestuia. Elemente interesante privind practica instruirii asistate de calculator, precum și fragmente relevante din programe realizate au prezentat prof. Gheorghe Rizescu (Liceul „Dimitrie Cantemir”, București), prof. Victor Manolache (Liceul „Gheorghe Lazăr”, București), prof. Mircea Popovici (Liceul de Matematică-Fizică Nr. 3, București), prof. Marin Șerban (Timișoara), prof. Nagy Patricia (Cluj-Napoca), prof. Radu Constantinescu

(Craiova), prof. Nichita Nicolau (Bala Mare), prof. Vofkori Laszlo (Odorheiu Secuiesc), prof. Bogdan Grigoriu (Iași), elevii: Mihai Voicu (București) și Irinel Labonțu (Iași) ș.a.

Din informațiile cumulate, din analiza soft-ului prezentat rezultă un tablou cu următoarele note caracteristice: calculatorul pătrunde rapid în școli; multe unități școlare din orașele Timișoara, Cluj-Napoca, Craiova au reușit — cu ajutorul unităților patronatoare — să facă pași serioși în dotarea cu hardware și să treacă la proiectarea soft-ului pentru predarea la mai multe discipline. Există numeroase cadre didactice entuziaste, directori de școli, chiar din localități mai mici, care au trecut cu curaj la folosirea calculatorului în procesul de instruire. În momentul de față, majoritatea proiectanților de softwar educațional trec prin faza în care atenția se concentrează asupra posibilităților tehnice pe care le oferă calculatorul, programele elaborate fiind mai puțin realizate din punct de vedere pedagogic.

Reunind aproape toți specialiștii sau entuziaștii instruirii asistate de calculator, această manifestare științifică generoasă obligă, în primul rînd, la sublinierea oportunității și reușitei ei. Și aceasta cu atît mai mult cu cît a permis relevarea unui grup de probleme prioritare pentru momentul de față. De discutarea lor, de soluțiile și măsurile prefigurate vor depinde direcțiile în care vor evolua instruirea asistată de calculator, definirea unor competențe, coordonarea unor acțiuni eficiente.

Această problematică ar putea fi grupată astfel:

1. Stimularea și coordonarea acțiunilor în documentul instruirii asistate de calculator prin stabilirea unei strategii unitare, la scară națională; coordonarea cercetărilor privind instruirea asistată de calculator ca problemă de didactică; organizarea unei bănci de programe (softwar educațional); prin publicații (rubrici) de specialitate;
2. Proiectarea softwar-ului educațional necesită cursuri pentru proiectanți și pentru utilizatori; trecerea la realizarea „informatice” a unor proiecte pedagogice avizate de o comisie competentă; elaborarea unui set de cerințe pedagogice minime pentru softul educațional; cadrul juridic pentru softul educațional; diferențierea tipurilor de soft educațional;
3. Problematice hardware-ului solicită o dotare minimă și stabilirea tipologiei cabinelor de instruire asistate de calculator, precum și hardware specializate pentru învățămînt.

În încheierea acestor succinte prezentări, se impune să subliniem aportul gazdelor ieșene — Liceul de Matematică-Fizică Nr. 1, director Octavian Lefter — la reușita acestei manifestări pedagogice de înaltă ținută.

Dr. EUGEN NOVEANU

